

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

1^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ 2015
("Pan-Hellenic Conference on Digital Cultural Heritage-2015")

Πολιτισμός, Ψηφιακές τεχνολογίες, Παιδεία, Έρευνα, Καινοτομία, Τουρισμός

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΔΙΚΤΥΟ "ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ"
ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ

www.euromed2015.eu

Βόλος, 24-26 Σεπτεμβρίου, 2015

«Σε όλους αυτούς τους ακούραστους σκαπανείς της Επιστήμης, που αφιερώνουν τη ζωή τους στη μελέτη, στην έρευνα και στην ανάδειξη του Πολιτισμού του Ανθρώπου, άυλου ή υλικού, προσφέροντας στην ιστορία της Ανθρωπότητας και στη δημιουργία ενός καλύτερου και δικαιότερου κόσμου! Και σ' αυτόν τον κόσμο ο Ελληνικός Πολιτισμός πρέπει και μπορεί να έχει πρωτεύοντα ρόλο!»

Η Οργανωτική Επιτροπή

Ελλάδα, 2016

Τίτλος πρωτοτύπου:

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 1^{ου} ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ 2015
(Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα 24 – 26 Σεπτεμβρίου 2016, Βόλος, Κτιριακό Συγκρότημα
«Παπαστράτος» Πανεπιστημίου Θεσσαλίας)

Copyright: Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»

Α΄ Έκδοση: Οκτώβριος 2016

Για την Ελληνική Γλώσσα: Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»

Εκδοτική παραγωγή: Γραφικές Τέχνες «ΠΑΛΜΟΣ»

ISBN: 978-960-93-8600-5

Φωτογραφία Εξωφύλλου:

Ο Παρθενών από τα βορειοδυτικά το 2010

(Φωτογραφικό Αρχείο Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης – Ευγενική παραχώρηση)

Επιμέλεια- Υπεύθυνος: ΚΩΝ. ΣΚΡΙΑΠΑΣ-ΔΙΚΤΥΟ «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»

info@diktioelassonas.gr

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: +30-6974-881944

FAX: 24210-71200

Διεύθυνση Αλληλογραφίας: Κωνσταντά 247-249 -ΒΟΛΟΣ (Τ.Κ. 38 222)

E-Mail: info@euromed2015.eu, skriapask@gmail.com

www.euromed2015.eu

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, τηλεοπτικό, φωτοτυπικό ή άλλως πώς) χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του συγγραφέα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης – Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
1^{ου} ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΒΟΛΟΣ 24 - 26 Σεπτεμβρίου 2015

Κτιριακό Συγκρότημα «ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ»
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Υπεύθυνοι Σύνταξης-συγκέντρωσης υλικού- επεξεργασίας:
ΚΩΝ. ΣΚΡΙΑΠΑΣ - ΔΙΚΤΥΟ «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΕΜΕΣΛΗΣ - Τεχνική υποστήριξη πληροφοριακών συστημάτων

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: 6974-881944, 6980-004321
FAX: 24210-71200

E-Mail: info@euromed2015.eu, SysOp@euromed2015.eu,
skriapask@gmail.com
WEBSITE: www.euromed2015.eu

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	3
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	5
ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ / ΦΟΡΕΙΣ	8
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	16
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	22
ΟΜΑΔΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	23
ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	24
ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ	27
ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΩΝ	30
ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ: ΕΛΑΜΨΕ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	35
ΕΚΘΕΤΕΣ	45
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	48
POSTERS	57
ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΑΥΞΟΝΤΑ ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ	60
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ - ΒΟΛΟΣ 24-26/9/2015	605
ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ: Έκλεψε τις καρδιές όλων το Λύκειο Ελληνίδων Βόλου	613
ΧΟΡΗΓΟΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	616
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	617
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΙΔ	618
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ	622
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΝΑ ΤΙΤΛΟ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ	626

Πανελλήνιο Συνέδριο Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2015 ("Pan-Hellenic Conference on Digital Cultural Heritage-2015")

Πολιτισμός, Ψηφιακές Τεχνολογίες, Παιδεία,
Έρευνα, Καινοτομία, Τουρισμός

Βόλος, 24-26 Σεπτεμβρίου, 2015

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
Παραλιακό Συγκρότημα "Παπαστράτου"

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ,
ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ., ΔΙΚΤΥΟ "ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ"

Υπό την Αιγίδα της Περιφέρειας Θεσσαλίας

ΕΓΓΡΑΦΕΣ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:
www.euromed2015.eu

Πανελλήνιο Συνέδριο
Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς - 2015

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ 24/9/2015

ΠΡΩΪΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

- 08.00 - 10.00** Υποδοχή Συνεδρών - Διαπιστεύσεις - Εγγραφές
- 10.00 - 11.00** ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ - Αμφιθέατρο "Ι.ΚΟΡΔΑΤΟΣ" - Ισόγειο
- 11.00 - 12.30** Εργασίες Συνεδρίου στο Αμφιθέατρο "Ι.ΚΟΡΔΑΤΟΣ" - Ισόγειο
- 12.30 - 13.00** **Coffee Break**
- 13.00 - 14.00** Εργασίες Συνεδρίου στο Αμφιθέατρο "Ι.ΚΟΡΔΑΤΟΣ" - Ισόγειο
- 14.00 - 15.00** Μεσημεριανό διάλειμμα (Χρόνος για ελαφρύ γεύμα)

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

- 15.00 - 16.30** Εργασίες Συνεδρίου και στα δύο Αμφιθέατρα "Ι. Κορδάτος" - Ισόγειο και "Α. Σαράτσης" - 3ος όροφος
- 16.30 - 17.00** **Coffee Break**
- 17.00 - 18.30** Εργασίες Συνεδρίου και στα δύο αμφιθέατρα "Ι. Κορδάτος" - Ισόγειο και "Α. Σαράτσης" - 3ος όροφος
- 18.30** Λήξη εργασιών πρώτης μέρας

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΩΝ

- 21.30** Πάρτι Υποδοχής (Welcome Party) Συνεδρών στο YACHT CLUB του Ξενοδοχείου Domotel XENIA VOLOS

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Το Ξενοδοχείο Domotel XENIA VOLOS City Resort βρίσκεται σε απόσταση 500 μέτρα από το Πανεπιστήμιο. Στο Πάρτι αυτό, που διοργανώνουμε για όλους τους Συνέδρους, στο πιο "HOT" Club του Βόλου, θα μας δώσετε την ευκαιρία να σας υποδεχτούμε και να σας κεράσουμε στην είσοδο του Club εκλεκτό Θεσσαλικό Οίνο, από μια ποικιλία των καλύτερων Οινοποιών της Θεσσαλίας. Μέσα στο Club θα απολαύσετε, με έκπτωση 2 ευρώ, σε κάθε ποτό, μοναδικά Cocktails και άλλα ποτά, δίπλα στη θάλασσα και με θέα στον Παγασητικό, ακούγοντας μουσική από τους καλύτερους Dj. Εκπλήξεις, Happenings και επίδειξη χορού από τους θαυμάσιους χορευτές της περίφημης Σχολής Χορού Chorus Line Βόλου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 26/9/2015

ΠΡΩΪΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

- 08.00 - 09.00** Υποδοχή Συνεδρών - Διαπιστεύσεις - Εγγραφές
- 09.00 - 10.30** Εργασίες Συνεδρίου στο Αμφιθέατρο "Ι.ΚΟΡΔΑΤΟΣ" - Ισόγειο
- 10.30 - 11.00** **Coffee Break**
- 11.00 - 13.30** Εργασίες Συνεδρίου και στα δύο Αμφιθέατρα "Ι. Κορδάτος" - Ισόγειο και "Α. Σαράτσης" - 3ος όροφος
- 13.30 - 14.00** Παρουσίαση POSTERS στο Αμφιθέατρο "Ι.ΚΟΡΔΑΤΟΣ" - Ισόγειο
- 14.00** Λήξη εργασιών Συνεδρίου 2ης μέρας
- 14.00 - 15.00** Μεσημεριανό διάλειμμα (Χρόνος για ελαφρύ γεύμα)

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ σε Μουσεία και αξιοθέατα της πόλης του Βόλου

"ΑΘΑΝΑΣΑΚΕΙΟ" ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΟΛΟΥ

15.00 - 17.00 Αναχώρηση Λεωφορείων στις 15.00 μ.μ. από το χώρο του Πανεπιστημίου για επίσκεψη στο "Αθανασάκειο" Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου (είσοδος 3 ευρώ, εκτός αλλών που δικαιούνται ελεύθερη είσοδο -πανεπιστημιακοί, φοιτητές, κατοχοί Καρτών Πολιτισμού κ.ά.)

ΜΟΥΣΕΙΟ "ΠΛΙΝΘΟΚΕΡΑΜΟΠΟΙΕΙΟ ΤΣΑΛΑΠΑΤΑ" και ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΟΛΗΣ ΒΟΛΟΥ

15.15 - 18.00 Αναχώρηση Λεωφορείων στις 15.15 μ.μ για επίσκεψη στα Μουσεία "Πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα" και στο Μουσείο της Πόλης του Βόλου (Είσοδος ελεύθερη)

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΙΠΝΟ - SOCIAL DINNER

21.00 Διοργάνωση Επίσημου Δείπνου (Social Dinner) για όλους τους Συνέδρους στο Κέντρο "ΕΝΥΔΡΕΙΟ" - Πάρκο Αναύρου - Βόλος

Στην εκδήλωση θα εμφανιστεί το Λύκειο Ελληνίδων Βόλου, σε χορούς από όλη την Ελλάδα, ενώ στη συνέχεια θα μας ταξιδέψουν μουσικά οι καλύτεροι μουσικοί του Βόλου, απολαμβάνοντας το δείπνο σας δίπλα από τη θάλασσα. Η Συμμετοχή για τους διαπιστευμένους Συνέδρους είναι δωρεάν με την Κάρτα Δείπνου ενώ η τιμή Κάρτας για μη διαπιστευμένους Συνέδρους, που θέλουν να λάβουν μέρος στο Δείπνο είναι στα 20 ευρώ και τις ζητάτε από τη Διοργάνωση)

(Το "Ενυδρείο" Βόλου - Πάρκο Αναύρου, βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση από τα ξενοδοχεία διαμονής σας και μπορείτε να πάτε με τα πόδια - 700 μέτρα από το Πανεπιστήμιο)

ΣΑΒΒΑΤΟ 26/9/2015

ΠΡΩΪΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

08.00 - 09.00 Υποδοχή Συνεδρών - Διαπιστεύσεις - Εγγραφές
09.00 - 10.30 Εργασίες Συνεδρίου στο Αμφιθέατρο "Ι.Κορδάτος" - Ισόγειο
10.30 - 11.00 **Coffee Break**
11.00 - 13.30 Εργασίες Συνεδρίου στο Αμφιθέατρο "Ι.Κορδάτος" - Ισόγειο
14.00 Λήξη εργασιών Συνεδρίου τρίτης μέρας
ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

14.00 - 14.30 Ανακοίνωση αποτελεσμάτων Συνεδρίου - βραβεύσεις των τριών καλύτερων εργασιών - Συμπεράσματα, Σύσταση Ομάδων Έργου - Κλείσιμο Συνεδρίου
Μ. Ιωαννίδης, Ηλ. Ναμπλιάκης, Κ. Σκριάπας, Θ. Γκανέτσος, Ι.Βαράλης

Σημειώσεις :

- Κατά τα μεσημεριανά διαλλείματα έχετε την ευκαιρία για ελαφρύ γεύμα στο Κυλικείο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας ή στα όμορφα εστιατόρια και Bistros, που βρίσκονται σε πολύ μικρή απόσταση από το Πανεπιστήμιο. Στο Κυλικείο υπάρχει άψογη εξυπηρέτηση και ειδικές τιμές για τους Συνέδρους, με την επίδειξη της "Κάρτας Συνέδρου".
- Σε ότι αφορά τις επισκέψεις στα Μουσεία, λόγω μεγάλης διάρκειας των επισκέψεων, δεν υπάρχει χρόνος οι Συνέδροι να επισκεφτούν όλα τα Μουσεία. Για τον λόγο αυτό οι δυνατότητες επιλογής είναι: 1. Είτε επίσκεψη στο "Αθανασάκειο" Αρχαιολογικό Μουσείο (είσοδος 3 ευρώ) 2. Είτε Επίσκεψη στο Μουσείο "Πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα" και στο Μουσείο Πόλης του Βόλου, τα οποία βρίσκονται σε πολύ μικρή απόσταση μεταξύ τους (150 μέτρα).
- Η μεταφορά θα γίνει με τα λεωφορεία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Αν κάποιος Συνέδρος επιθυμεί επίσκεψη σε όλα τα προτεινόμενα Μουσεία, να έλθει σε επαφή με τη Γραμματεία του Συνεδρίου για οδηγίες και πληροφορίες, προκειμένου να εξυπηρετηθεί.

**Καλώς Ήλθατε και Καλή Διαμονή.
Η Διοργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου**

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ:

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - (ΛΕΜΕΣΟΣ ΚΥΠΡΟΥ)

- **ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ** -ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΜΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΦΩΝ - (ΕΛΛΑΔΑ)
- **ΔΙΚΤΥΟ "ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ"**- ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΘΕΣΣΑΛΙΑ-ΕΛΛΑΔΑ)

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου ΛΕΜΕΣΟΣ - ΚΥΠΡΟΣ

Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου ιδρύθηκε με Νόμο το Δεκέμβρη του 2003 και δέχθηκε τους πρώτους φοιτητές του το Σεπτέμβρη του 2007. Είναι ένα νέο, δημόσιο και αυτόνομο Πανεπιστήμιο, ισότιμο με το Πανεπιστήμιο Κύπρου και με αντίστοιχες αρχές ως προς τον ακαδημαϊκό χαρακτήρα, το νομικό καθεστώς, την οργανωτική και διοικητική δομή, τα υψηλά επίπεδα στην επιλογή προσωπικού, και τις σχέσεις του με την πολιτεία.

Έδρα του Πανεπιστημίου είναι η Λεμεσός όπου λειτουργούν και οι έξι Σχολές του.

Ο συναγωνισμός για εξασφάλιση θέσης στο ΤΕΠΑΚ είναι ήδη από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του πολύ έντονος: η αναλογία υποψηφίων – εισαγομένων είναι περίπου 10 προς 1. Το ΤΕΠΑΚ φιλοδοξεί να εξελιχθεί σε ένα σύγχρονο πρωτοποριακό Πανεπιστήμιο ικανό να προσφέρει εκπαίδευση και έρευνα υψηλού επιπέδου σε κλάδους αιχμής που σήμερα έχουν μεγάλη οικονομική, τεχνική και επιστημονική απόδοση. Με τον προσανατολισμό του στην εφαρμοσμένη έρευνα, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου φιλοδοξεί να καταστεί σημαντικός αρωγός της πολιτείας και της κοινωνίας μας στην αντιμετώπιση προβλημάτων που την απασχολούν σε όλους τους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της γνώσης που υπηρετούνται σε αυτό.

(<http://www.cut.ac.cy/university/vision>)

Σχολές και Τμήματα

Σχολή Γεωτεχνικών Επιστημών και Διαχείρισης Περιβάλλοντος

Τμήμα Γεωπονικών Επιστημών, Βιοτεχνολογίας και Επιστήμης Τροφίμων
Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας Περιβάλλοντος

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας

Τμήμα Εμπορίου, Χρηματοοικονομικών και Ναυτιλίας
Διατμηματικό Πρόγραμμα Διοίκησης

Σχολή Επικοινωνίας και Μέσων Ενημέρωσης

Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου
Τμήμα Δημόσιας Επικοινωνίας

Σχολή Επιστημών Υγείας

Τμήμα Νοσηλευτικής

Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης

Διεθνές Ινστιτούτο Κύπρου για την περιβαλλοντική και δημόσια υγεία

Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών

Τμήμα Καλών Τεχνών

Σχολή Μηχανικής και Τεχνολογίας

Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής

Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών και Επιστήμης και Μηχανικής Υλικών

Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Γεωπληροφορικής

Κέντρο Γλωσσών

ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ - ΕΛΛΑΔΑ

Το Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) πλήρως αυτοδιοικούμενο, σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 5 του Συντάγματος. Τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα είναι δημόσιοι λειτουργοί, απόλαμβάνουν λειτουργικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των διδακτικών και ερευνητικών καθηκόντων τους και έχουν διδακτικό, ερευνητικό-επιστημονικό και διοικητικό έργο, δικαιώματα και λοιπές υποχρεώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για τα Α.Ε.Ι. Η διοίκησή του λειτουργεί σε κεντρικό επίπεδο (Κεντρική Διοίκηση) και σε αποκεντρωμένο επίπεδο ανά ακαδημαϊκή μονάδα. Οι διοικητικές του υπηρεσίες είναι δομημένες και λειτουργούν σύμφωνα με τον Οργανισμό του Ιδρύματος, που ισχύει κάθε φορά. Η υλικοτεχνική υποδομή και η λειτουργία του επιχορηγούνται από το κράτος, του οποίου η εποπτεία στο Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα ασκείται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Το σύνολο της λειτουργίας της ακαδημαϊκής κοινότητας στηρίζεται, εκτός της κείμενης νομοθεσίας, σε μία δέσμη αποδεκτών αρχών, οι οποίες προκύπτουν από την αποστολή και τους στόχους του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα, τους εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς του, την κοινωνική του απόστολή, το σεβασμό στην αξιοκρατία και την ελευθερία της σκέψης. Οι αρχές αυτές είναι κυρίως οι ακόλουθες:

α) Η λειτουργία του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα έχει ως κύριο σκοπό, αφενός την παροχή εκπαίδευσης, η οποία εξασφαλίζει αυτοδύναμη πρόσβαση στη γνώση και παρέχει υψηλά εφόδια για την εφαρμογή επιστημονικών, τεχνολογικών, καλλιτεχνικών ή άλλων γνώσεων και δεξιοτήτων στο επάγγελμα, και αφετέρου τη βασική, εφαρμοσμένη και τεχνολογική έρευνα. Η δραστηριότητα όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας έχει ως κανόνα την υποδειγματική ακαδημαϊκή συμπεριφορά, την τήρηση και προάσπιση της ερευνητικής και επιστημονικής δεοντολογίας, την επίπονη εργασία, την αποτελεσματικότητα, τη συμβολή στην εκπλήρωση της αποστολής του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα και την ομαλή λειτουργία του. Με στήριγμα την άρτια οργάνωση και στελέχωση και τη μέγιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των μέσων που διαθέτει το Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ., η δραστηριότητα αυτή κατατείνει στη συνεχή βελτίωση της εκπαίδευσης που παρέχεται, στην πρόοδο της έρευνας και στη σταθερή εκπλήρωση του πρωταγωνιστικού ρόλου του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα στη σύγχρονη τεχνολογική εξέλιξη.

β) Το Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα επιδιώκει και αποδέχεται τη συνεργασία με άλλα φυσικά και νομικά πρόσωπα για την επίτευξη των σκοπών του, στο πλαίσιο του ιδρυτικού του νόμου και των διατάξεων του Εσωτερικού Κανονισμού του ιδρύματος.

γ) Το Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα λειτουργεί με σεβασμό στους δημοκρατικούς θεσμούς και πρακτικές και στις ανθρωπιστικές αξίες. Η λειτουργία του και οι δραστηριότητες της ακαδημαϊκής κοινότητας ασκούνται με τέτοιο τρόπο, ώστε να γίνονται απόλυτα σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και τα συνταγματικά δικαιώματα του πολίτη.

δ) Η δραστηριότητα του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα προσανατολίζεται, ακόμη στην κοινωνική καταξίωση των μελών του, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των αρετών τους και ιδιαίτερα, στην κοινωνική ένταξη και καταξίωση των φοιτητών του.

ε) Η ακαδημαϊκή κοινότητα θεωρεί μη αποδεκτή οποιαδήποτε διάκριση, όπως, ενδεικτικά, αυτές που σχετίζονται με τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, την εθνικότητα, την ιδεολογία, τις επιλογές του

προσωπικού βίου, τις σωματικές δυνατότητες ή τη θρησκεία. Ακόμη, θεωρεί ανεπίτρεπτες την άσκηση οποιασδήποτε μορφής βίας και κάθε εκτροπή από την υγιή σχέση μεταξύ των μελών της κοινότητας του Ιδρύματος .

στ) Το Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα λειτουργεί ως ζωντανός σύνδεσμος της ελληνικής κοινωνίας με το ευρύτερο γεωπολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον.

ζ) Οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τα κριτήρια τα οποία εφαρμόζονται από τα θεσμικά όργανα του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα γίνονται με διαφάνεια, στηρίζονται στην ευρύτερη δυνατή συναινέση και στοχεύουν στην εμπέδωση κλίματος αξιοκρατίας και δικαιοσύνης σε όλους τους φορείς της ακαδημαϊκής κοινότητας.

η) Οι αποφάσεις λαμβάνονται με διαφανή και τεκμηριωμένη διαδικασία, ώστε να μη δημιουργούνται προϋποθέσεις ή υποψίες άσκησης πιέσεων και ευνοιοκρατικής συμπεριφοράς, λόγω προσωπικών, συγγενικών, κομματικών, επαγγελματικών ή άλλων σκοπιμοτήτων.

θ) Στο Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα γίνεται εσωτερική αξιολόγηση-αποτίμηση του έργου του σε επίπεδο Τμημάτων (για αξιολόγηση του έργου των μελών του Ε.Π., της εκπαίδευσης και της έρευνας) και σε επίπεδο διοικητικής λειτουργίας όλων των υπηρεσιών του σε Κεντρική Διοίκηση και ακαδημαϊκές μονάδες (για αξιολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών), σύμφωνα με τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις.

ι) Όλοι οι φορείς της ακαδημαϊκής κοινότητας έχουν υποχρέωση να φυλάσσουν και να προστατεύουν τα κτίρια, τα μέσα διδασκαλίας και έρευνας και γενικότερα τους πόρους και την περιουσία του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ., ώστε να μην υπονομεύεται η παροχή του έργου του και να μην περιορίζεται το νόμιμο δικαίωμα χρήσης και αξιοποίησής τους από οποιοδήποτε μέλος της κοινότητας.

ια) Η ακαδημαϊκή κοινότητα χρησιμοποιεί και καλλιεργεί την ελληνική γλώσσα και προάγει τη χρήση της στους τεχνολογικούς κλάδους που θεραπεύει το Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ.

Το Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα αποτελείται από α) τη ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ (Σ.Τ.Ε.Φ) και β) τη ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Σ.Δ.Ο), σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν.1404/1983 και το άρθρο 5 του πδ 69/2013, οι οποίες συγκροτούνται από τα εξής Τμήματα:

A. ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

- 1) Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών Τ.Ε.
- 2) Τμήμα Ηλεκτρονικών Μηχανικών Τ.Ε.
- 3) Τμήμα Κλωστοϋφαντουργών Μηχανικών Τ.Ε.
- 4) Τμήμα Μηχανικών Αυτοματισμού Τ.Ε.
- 5) Τμήμα Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων Τ.Ε.
- 6) Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών Τ.Ε.
- 7) Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Τ.Ε. και κατεύθυνση προχωρημένου εξαμήνου: Δομοστατικοί Μηχανικοί Τ.Ε.

B. ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1) Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και εισαγωγικές κατευθύνσεις με χωριστό αριθμό εισακτέων για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: α) Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας, β) Διοίκηση Επιχειρήσεων, με κατευθύνσεις προχωρημένου εξαμήνου: β.α) Διοίκηση Επιχειρήσεων, β.β) Μάρκετινγκ.

2) Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής. Οι ανωτέρω Σχολές έχουν ως έδρα την έδρα του Ιδρύματος, τον Πειραιά. Οι εγκαταστάσεις του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα καλύπτουν συνολική έκταση 100.000 τ.μ. ελαιώνα, ενώ ο δομημένος χώρος υπερβαίνει τα 50.000 τ.μ. Εκτός των διδακτηρίων υπάρχει η Βιβλιοθήκη με αναγνωστήριο 380 θέσεων και το Συνεδριακό Κέντρο με κύρια αίθουσα 500 θέσεων. (www.teipir.gr)

«ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»

Δευτεροβάθμιος Εθελοντικός Οργανισμός Πολιτισμού και Επιστημών ΘΕΣΣΑΛΙΑ - ΕΛΛΑΔΑ

Το Δίκτυο Συλλόγων Επαρχίας Ελασσόνας και Αποδήμων «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ» είναι Δευτεροβάθμια Εθελοντική Οργάνωση και εκπροσωπεί ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ (70) Συλλόγους Ελασσονιτών από την πρώτη επαρχία Ελασσόνας, από όλη την Ελλάδα και από όλο τον κόσμο.

Πρόεδρος του 9μελούς Διοικητικού Συμβουλίου, από την ίδρυσή του το έτος 5^{ος}/2007 μέχρι και σήμερα, είναι ο Οικονομολόγος ΝΟΕ - ΑΠΘ - Σύμβουλος Ανάπτυξης και Επιχειρηματικότητας κ. Κων/νος Σκριάπας.

Στα άμεσα ενδιαφέροντα του Δικτύου «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ» είναι θέματα Πολιτισμού, Περιβάλλοντος, Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Κοινωνικής Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Υλοποιεί Συνέδρια, Ημερίδες, Σεμινάρια, ΦΕΣΤΙΒΑΛ, πολυήμερες εκδηλώσεις σε όλη την Ελλάδα, οργανώνει και παρουσιάζει Τηλεοπτικές Εκπομπές, Εργαστήρια, Συμβουλευτική, διοργανώνει διαλέξεις, συμμετέχει ενεργά στην Κοινωνική Διαβούλευση, συνεργάζεται με άλλα Δίκτυα, Πανεπιστήμια εντός και εκτός Ελλάδος, Φορείς και ανθρώπους των Γραμμάτων και των Τεχνών και υλοποιεί Συλλογικές δράσεις με τους Συλλόγους - Μέλη του για τον Άνθρωπο και τον Μέλλον του. Είναι Μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πολιτιστικού Τουρισμού ECTN και σε άλλα Ευρωπαϊκά Δίκτυα και Task Forces. Υλοποιεί Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα υπηρετώντας την Κοινωνία των Ευρωπαίων Πολιτών και τη συνεργασία μεταξύ των λαών της Ευρώπης και του κόσμου.

Έχει την Προεδρία του Δικτύου ΜΚΟ Θεσσαλίας, μέσω του προέδρου του κ. Κων. Σκριάπα και συμμετέχει πρωταγωνιστικά στην ίδρυση θεσμικών οργάνων της Κοινωνίας των Πολιτών στην Ελλάδα, όπως τα Παρατηρητήρια των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (Περιφερειακά και Πανελλήνιο), η Πανελλήνια ένωση Συμπράξεων Κοινωνικής Οικονομίας (Π.Ε.Σ.Κ.Ο.), η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών και Κοινωνικών Επιχειρήσεων κ.ά. .

Πρόσφατα στις 10,11 και 12 Ιουνίου 2016 συνδιοργάνωσε με άλλους σημαντικούς Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας το 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Κοινωνίας των Πολιτών για την Κοινωνική Οικονομία, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών - Αθήνα.

Επίσης, συνεργάζεται συστηματικά με Ελληνικά και Ξένα πανεπιστήμια για τη δημιουργία ενός Εθνικού Στρατηγικού Επιχειρησιακού Σχεδίου για την Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού (Ελλάδα - Κύπρος) και για τον λόγο αυτό συνδιοργάνωσε με την Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ελλάδα, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου -ΤΕΠΑΚ και το ΑΕΙ Πειραιά Τ.Τ., στις 3 Ιουνίου 2016 Στρογγυλή Τράπεζα, στο «ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ», με θέμα το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Ψηφιοποίησης και την υπογραφή διακρατικών συμφωνιών Ελλάδας - Κύπρου για τον Ελληνικό Πολιτισμό.

Είναι γνωστό σε όλη την Ελλάδα και στο εξωτερικό και θεωρείται ως Πρότυπο Καλής Πρακτικής στο χώρο των Εθελοντικών Οργανώσεων.

Το Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ» από την πρώτη στιγμή της λειτουργίας του είχε στοχευμένες τις παρακάτω έννοιες: τον Άνθρωπο, τον Πολιτισμό, το περιβάλλον, την κοινωνική αλληλεγγύη, την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία, τις Επιστήμες, τις Τέχνες, τη Νέα Γενιά, την πρόοδο, την αειφορία, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη δικαιοσύνη, την ισοπολιτεία, την αξιοπρέπεια και την ευπρέπεια.

Σημειώνεται ότι το Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»:

1. διακρίνεται για τον πρωτοποριακό τρόπο λειτουργίας του,
2. είναι πιστοποιημένη Δευτεροβάθμια Εθελοντική Οργάνωση,
3. διαθέτει Διαχειριστική Επάρκεια για την υλοποίηση Εθνικών ή Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
4. συμμετέχει σε πολλές Επιτροπές Κοινωνικής Διαβούλευσης (Δήμου, Περιφέρειας Θεσσαλίας),
5. συμμετείχε στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας – Στ. Ελλάδος 2007-2013,
6. πρωτοστατεί στην ανάπτυξη της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα με σεμινάρια, εργαστήρια, συμβουλευτική,
7. πρωτοστάτησε στην ίδρυση του πρώτου στην ιστορία της Θεσσαλίας, Δικτύου Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Θεσσαλίας, του οποίου έχει την Προεδρία
8. Επίσης, πρωτοστάτησε στην ίδρυση και λειτουργία του Πανελληνίου Παρατηρητήριου των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, μια προσπάθεια που θα αλλάξει τον χάρτη και τον τρόπο λειτουργίας των Εθελοντικών Οργανώσεων στον Ελλαδικό χώρο, με την ανάπτυξη του τρίτου Πυλώνα της Οικονομίας, της Κοινωνίας Αλληλέγγυας Οικονομίας, που στην Ευρώπη αποτελεί το 10% της επιχειρηματικής δράσης.

ΔΙΚΤΥΟ «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ» και ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Το Δίκτυο υλοποιεί πάρα πολλές εκδηλώσεις που υπηρετούν τον Πολιτισμό με την ευρεία έννοια, συντονίζει τις δράσεις των Συλλόγων - Μελών του και διοργανώνει μεγάλα πολιτιστικά γεγονότα σε όλη την Ελλάδα. Συναυλίες για μεγάλους Έλληνες μουσουργούς, σε Ελληνική και Ξένη Μουσική, για την παράδοση, για τη Λαογραφία, για τις τέχνες, για τα Γράμματα, για την ποίηση κλπ. Οι δράσεις αυτές διοργανώνονται από το Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ», από τους Συλλόγους του και από άλλους εξωτερικούς φορείς με τους οποίους το Δίκτυο συνεργάζεται π.χ. Περιφέρεια, Δήμοι, Πανεπιστήμιο, ινστιτούτα, ιδιώτες κ.α'.

Η πιο μεγάλη και καινοτόμα πρωτοβουλία του είναι η διοργάνωση του 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, σε συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕ.ΠΑ.Κ.), το ΑΕΙ Πειραιά Τ.Τ. και την υποστήριξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, της Περιφέρειας Θεσσαλίας, του Επιμελητήριου Μαγνησίας και πολλών άλλων Φορέων, κατά το χρονικό διάστημα από 24-26/9/2015 στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, στο Βόλο.

Τα Συνέδριο αυτό, που καθιερώνεται ως θεσμός για την Ελλάδα και θα διοργανώνεται κάθε δύο (2) χρόνια, είναι ένα μεγάλο προσκλητήριο Ελλήνων και Κυπρίων επιστημόνων από όλο τον κόσμο, με κοινό στόχο την ψηφιοποίηση και τη διάσωση της Πολιτιστικής μας Κληρονομιάς.

ΔΙΚΤΥΟ «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ», ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Η δράση του Δικτύου, απλώνεται και στο εξωτερικό, ταξίδεψε πολλές φορές, με εκπροσώπους του, στις Βρυξέλλες (για θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας, θέματα Δικτύωσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και πολλά άλλα), στη Νορβηγία, αλλά και στην Ιταλία (2011, 2012, 2013, 2014), ενώ διαθέτει, ως Επιστημονικούς Συνεργάτες, δεκάδες Εξειδικευμένους επιστήμονες, εγνωσμένου κύρους και προσφοράς, εντός και εκτός Ελλάδος, προκειμένου να επιτελεί το έργο του με τον καλύτερο τρόπο και να συμβάλει με τις προτάσεις του, τις πρωτοβουλίες και τις Καλές του Πρακτικές, στη διαμόρφωση ενός καλύτερου μέλλοντος, το οποίο, δεν το παρακολουθεί παθητικά, αλλά προσπαθεί να το διαμορφώσει, μέσα από σοβαρότητα, ήθος και επιστημονική γνώση, εκφράζοντας κατά τρόπο υποδειγματικό, όλες τις υγιείς Οργανώσεις της Κοινωνίας των Ενεργών Πολιτών του Δήμου Ελασσόνας και των Απόδημων Ελασσονιτών σε όλο τον κόσμο. (70 Μέλη - Σύλλογοι).

Το Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ» έχει τη μορφή του Σωματείου δευτέρου βαθμού (Ομοσπονδία) και όχι της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρίας, έχει ως Μέλη όχι φυσικά πρόσωπα, αλλά μόνο Συλλόγους (εβδομήντα), αποτελείται μόνο από εθελοντές, δεν έχει μέχρι τώρα ενισχυθεί οικονομικά από κανέναν Φορέα και προσπαθεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του και να επιτελέσει το πολυσχιδές έργο του μόνο μέσα από εθελοντική εργασία όλων των Μελών του ΔΣ, αλλά και δεκάδων άλλων εθελοντών που το πλαισιώνουν.

Το Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ» αποτελεί ένα πραγματικό κόσμημα τόσο για την περιοχή της Θεσσαλίας, όσο και για όλο το χώρο των υγιών Εθελοντικών Οργανώσεων, εντός και εκτός Ελλάδος, για τις οποίες και αποτελεί Πρότυπο. (www.diktielassonas.gr).

Επιστημονική Επιτροπή

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ 2015 - ΒΟΛΟΣ - ΕΛΛΑΔΑ

- § Prof. Antonia Moropoulou (NTUA – Metsovio)
- § Prof. Andreas Georgopoulos (NTUA-Metsovio)
- § Prof. Charalambos Ioannidis (NTUA-Metsovio)
- § Prof. Anastasios Doulamis (NTUA-Metsovio)
- § Prof. Nikolas Doulamis (NTUA-Metsovio)
- § Prof. Kyriakos Efstathiou (Aristotelio, Thessaloniki)
- § Dr. Nikos Grammalidis (CERTH-Thessaloniki)
- § Prof. Georges Papagiannakis (FORTH-Crete)
- § Prof. Petros Patias (Aristotelio – Thessaloniki)
- § Dr. Stella Syleou (Aristotelio – Thessaloniki)
- § Dr. Kostas Makantasis (TUC – Crete)
- § Dr. Eftychios Protorapadakis (TUC – Crete)
- § Τσελές Δημήτρης -Αναπληρωτής Πρόεδρος ΑΕΙ Πειραιά Τ.Τ. ,Καθηγητής Τμήματος Μηχανικών Αυτοματισμού
- § Ραγκούση Μαρία -Καθηγήτρια , ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ., Μέλος Εργαστηρίου Μη Καταστροφικών Τεχνικών
- § Λάσκαρης Ν. -Επικ. Καθηγητής (Υποτροφ.) ,ΤΕΙ Ιονίων Νήσων
- § Κατσαρός Θ.-Αρχαιομέτρης, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο
- § Πολυμέρης Γ. Ankara University , Turkey
- § Panagiotis Kousoulis, MA, PhD (Liverpool), Ass. Professor of Egyptology, University of the Aegean, Department of Mediterranean Studies
- § Κίτης Γεώργιος (Αναπληρωτής Καθηγητής)- Α.Π.Θ. ,Σχολή Θετικών Επιστημών ,Τμήμα Φυσικής
- § Ioannis (Yiannis) Karapanagiotis- Associate Professor, Department of Management and Conservation of Ecclesiastical Cultural Heritage Objects , University Ecclesiastical Academy of Thessaloniki
- § Γιάννης Τσάκωνας - PhD, αναπληρωτής προϊστάμενος της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Πατρών.
- § Παναγιώτης Γεωργίου - MSc, υπεύθυνος δράσεων ψηφιοποίησης της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Πατρών.
- § Ζουρούδης Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ, ζωγράφος.
- § Θεοδώρου Γεώργιος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, γεωλόγος.
- § Παπαδόπουλος Ιωάννης, καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου.
- § Παγούνης Βασίλειος, Αναπληρωτής Καθηγητής ΤΕΙ Αθήνας, τοπογράφος.
- § Νακάσης Αθανάσιος, Δρ Αρχιτέκτων, Πρόεδρος ICOMOS Ελλάδος.
- § Μουρελάτος Διονύσιος, Δρ Αρχαιολόγος, Καθηγητής ΕΑΠ

ΟΜΑΔΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ:
ΚΩΝ. ΣΚΡΙΑΠΑΣ - ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»

Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Δικτυακής εφαρμογής / website:
Δεμεσλής Ευάγγελος

Δημιουργός λογοτύπου συνεδρίου:
Ξενάκη Ειρήνη

Βιντεοσκόπηση Συνεδρίου - Live Streaming :
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας - Κέντρο Δικτύου - Υπεύθυνος Κώστας Οικονομίδης

Γραμματειακή υποστήριξη:

- **Αστερίου Θωμάς** - Αντιπρόεδρος Α' - Οικονομολόγος -Υπεύθυνος Ανάπτυξης Εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Επιχειρηματικότητας
- **Φουρκιώτης Κων/νος** - Αντιπρόεδρος Β' -Ταμίας Στρατιωτικός ε.α. -Υπεύθυνος Αθλητισμού, Αθλημάτων βουνού και Οικονομικής Διαχείρισης Προγραμμάτων
- **Κυριλλίδης Κων/νος** - Γεν. Γραμματέας : Δημοσιογράφος, Υπεύθυνος Δημοσίων Σχέσεων, Τύπου και Επικοινωνίας, Ανάπτυξης Τηλεοπτικών Παραγωγών, Σχέσεων με ΜΜΕ, Συντονισμού Δράσεων Συλλόγων επ.Ελασσόνας
- **Τσακιστάρας Ιωάννης** - Αν. Γεν. Γραμματέας: Αγρότης, Επιχειρηματίας, Υπεύθυνος Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Εκδηλώσεων, Συνεδρίων και Συντονισμού Δράσεων Συλλόγων Αποδημών
- **Φουνταρλή Ανδρομάχη** - Αν. Ταμίας :Εκπαιδευτικός -φιλόλογος, Υπεύθυνη Πολιτισμού, Νέας Γενιάς, Ισότητας, Απόδημου Ελληνισμού, Διεθνών Σχέσεων και Ξένων Αποστολών
- **Μπουζούκη Ελισάβετ** - Οικονομολόγος - Υπεύθυνη Βιώσιμης Ανάπτυξης, Σχέσεων με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Συμβουλευτικής
- **Γκανάτσιος Ανδρέας** - Εκπαιδευτικός, Περιβαλλοντολόγος, Καθηγητής Αγγλικών, Υπεύθυνος Περιβάλλοντος, Νέων Τεχνολογιών και Καινοτομίας, Υποστήριξη Social Media, Ιστοσελίδων και Ανάπτυξης Διαδικτυακών Εφαρμογών
- **Γεωργιάδης Κων/νος** - Εκπαιδευτικός - Καλλιτέχνης Υπεύθυνος Ανάπτυξης Κοινωνικής Οικονομίας, Νέων Αγροτών και Ευπαθών Ομάδων, Γραμμάτων και Τεχνών
- **Σταμούλη Έβελιν** - Φοιτήτρια στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Σμουλιώτη Μιράντα - Δημοσιογράφος
- **Βαλτσάνη Μαρίνα** - Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας & Επικοινωνίας με κατεύθυνση σπουδών τις εφαρμογές των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την παραγωγή και διαχείριση Ψηφιακού Πολιτιστικού Περιεχομένου
- **Γαρεφαλάκη Ελένη** - Επιστημονική Συνεργάτης Δικτύου «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ» - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας - MSc in Tourism and Cultural Planning and Development-Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Msc Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων · Πάτρα - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Department of History, Archaeology and Social Anthropolgy · Βόλος
- **Καραγκούνης Κων/νος** - Καθηγητής ΑΕΙ - Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών - Τομέας Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου
- **Σιγάλα Μαρίσα** - Υπεύθυνη Δημοσίων και Ευρωπαϊκών Σχέσεων ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.
- **Δεμεσλής Αθανάσιος** – τεχνική υποστήριξη πληροφοριακών συστημάτων

ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ:

- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - Π.Ε. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΕΟΤ)
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
- **ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΚΑΙ ΑΛΜΥΡΟΥ**
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (ΙΕΤΕΘ)
- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΚΕΤΑ)
- ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΗΛΙΟΥ
- ΔΙΚΤΥΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

www.visitgreece.gr

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

I.R.E.TE.TH
Institute for Research &
Technology, Thessaly

ΕΚΕΤΑ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΗΛΙΟΥ Α.Ε.
(Ε.Α.Π.Α.Ε.) - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Δ.Ε. Ο.Τ.Α.

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ:

- ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
- ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.
- ΔΙΚΤΥΟ «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ»
- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΕΟΤ) - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ VISITGREECE.GR
- CIPA Heritage Documentation
- ICOMOS Ελλάδος
- ICOMOS Κύπρου
- ΕΚΕΤΑ-Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΗΛΙΟΥ
- ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ (ΕΤΕΚ)
- ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
- ΔΙΚΤΥΟ ΜΚΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ - ΕΛΛΑΔΑ
- ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ
- EU - FP7- PEOPLE 4D-CH-WORLD
- EU - FP7- PEOPLE ITN-DCH
- EU - DARIAH - CY
- EU - FP7 ICT i-TREASURE
- EU - FP7 ICT Europeana-Space
- EU - H2020 INCEPTION
- EU - ICT LoCloud
- ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
- ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
- ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- HEDA- HUMANITARIAN & EUROCALTURAL DEVELOPMENT ASSOCIATION-ΜΚΟ
- **ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΟΛΟΥ -ΤΟΜΕΑΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ**
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΙΤΩΝ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ -Φορέας Πολιτισμού και Επιστημών
- ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Ελληνική Δημοκρατία
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

www.visitgreece.gr

I.R.E.TE.TH
Institute for Research &
Technology, Thessaly

EKETA
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΗΛΙΟΥ Α.Ε.
ΚΑΡΔΑΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. ΟΤ.Α

Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης
Library and information services

Πανελλήνιο Συνέδριο
Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς - 2015

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ 2015

*Πολιτισμός, Παιδεία, Έρευνα, Καινοτομία,
Ψηφιακές Τεχνολογίες, Τουρισμός*

Βόλος, 24 - 26 Σεπτεμβρίου, 2015
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Παραλιακό Συγκρότημα “Παπαστράτου”

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
<http://euromed2015.eu>

Πέμπτη 24-9-2015

10.00 -11.00 ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Θεματικό πεδίο : «Πολιτιστική κληρονομιά και ψηφιοποίηση»

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» ισόγειο.

11.00 - 14.00 : Προεδρείο Ηλ. Νομπιλάκης, Σκριάπας Κωνσταντίνος

1. «Η Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τον Ελληνισμό και την Ευρώπη»
Καταχώρηση # 147
Μαρίνος Ιωαννίδης
2. «Οι Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η περίπτωση των Βυζαντινών Εκκλησιών του Τροόδους»
Καταχώρηση # 135
Α. Γεωργόπουλος
3. «Ανάπτυξη ψηφιακής Βιβλιοθήκης Αψίδα: διάθεση πολιτιστικών δεδομένων στην Ευropeana μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος Locloud»
Καταχώρηση # 107
Πέτρος Αρτέμη, Μάριος Ζέρβας, Αλεξία Ντίνη Κουνούδη, Μαρίνος Ιωαννίδης, Ειρήνη Θεοφάνους, Νικόλ Κοραή, Τώνια Μαντοβάνη, Γεωργία Αθανασίου, Στέφανη Γιάννη, Μαριάννα Διογένους, Κάτια Παπαδοπούλου.
4. «Καινοτόμες εφαρμογές 3-Δ Εκπαιδευτικών παιχνιδιών για την εκμάθηση μορφών ύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς»
Καταχώρηση # 106
Νίκος Γραμμαλίδης, Κοσμάς Δημητρόπουλος
5. «Η πρόοδος της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης και οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού (και εμβόλιμα : Η συμβολή της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου στην Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού)»
Καταχώρηση # 109
Κωνσταντίνος Καραγκούνης
6. «Ο Λαϊκός Πολιτισμός και οι εμπλουτισμένες ψηφιακές διδασκαλίες: σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά σενάρια με τη χρήση Τ.Π.Ε.»
Καταχώρηση # 117
Αλέξανδρος Καπανιάρης, Μαρία Γκασούκα
7. «Πληθοπορισμός στις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες»
Καταχώρηση # 115
Αβραμίδου Ραλλού
8. «Εφαρμογή της φωτοερμηνείας και τηλεπισκόπησης για τον εντοπισμό αρχαιολογικών καταλοίπων στο πλάτωμα του Βόρειου βραχίονα του όρμου της Βοϊδοκοιλιάς στο Νομό Μεσσηνίας της Πελοποννήσου, στην Ελλάδα»
Καταχώρηση # 118
Αθηνά Χρόνη
9. «Οι Τεχνολογικές εξελίξεις ως εργαλείο για τη βελτίωση της εμπειρίας του επισκέπτη σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς.»
Καταχώρηση # 120
Αργυρή Πλάτσα
10. «Ιστορικές σπουδές και πρακτικές στην ψηφιακή χρήση πολιτισμικού υλικού»
Καταχώρηση # 133
Ιφιγένεια Βαμβακίδου, Ανδρομάχη Σολάκη, Αστέριος Κουκούδης

11. «Πρόταση καταγραφής, μελέτης, ψηφιοποίησης και ανάδειξης της εκκλησιαστικής αργυροχρυσοχοΐας της Θεσσαλίας»
Καταχώρηση # 143
Σταυρούλα Σδρόλια, Μαρία Νάνου, Ιωάννης Δ. Βαραλής

15.00 - 15.30 : Παρουσίαση των posters 1-8
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» Ισόγειο.

1. «Εικονικός Κόσμος Ιονίων Νήσων: Ανάδειξη Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Εικονικούς Κόσμους Ευρείας Έκτασης»
Καταχώρηση # 108
Βασίλειος Κομιανός, Ελένη Καββαδία, Κωνσταντίνος Οικονόμου
2. «Ένα serious game στη Στοά του Αττάλου: Μαθαίνοντας βασικές αρχές της προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»
Καταχώρηση # 110
Χρήστος Κουτσαφτής, Ανδρέας Γεωργόπουλος
3. «Χαρτογράφηση των αρχαιολογικών χώρων της Π.Ε. Λάρισας (Προϊστορική έως Ρωμαϊκή Περίοδος)»
Καταχώρηση # 112
Νικολέτα Παπαναστασούλη
4. «Η Πολιτισμική Κληρονομιά στα Μέσα Κοινωνικής δικτύωσης: Ψηφιακή Διαχείριση και Συμμετοχική Κουλτούρα σε έναν Ιστότοπο Αστικής Μνήμης»
Καταχώρηση # 113
Βασιλική Παπαγεωργίου
5. «e-Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο» Το Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο γίνεται εικονικό!»
Καταχώρηση # 126
Ευγενία Σταματοπούλου, Πάνος Βοσνίδης, Νικόλαος Κωνσταντίνος, Σοφία Γερογιώργη, Ευφροσύνη Μεραμβελιωτάκη, Αντώνης Μπεκιάρης, Πατρίτσια-Τερψιχώρα Σκώπτη, Γιάννης Σταυρινός, Αντώνης Τσάκαλος
6. Ψηφιοποίηση των Δημοτικών Συλλογών Έργων Τέχνης του Δήμου Βόλου Δημοτική Συλλογή Μουσείο Αλ.Κ.Δάμτσα Μνημειακά και Υπαίθρια Εικαστικά Έργα
Καταχώρηση # 144
Ευαγγελία Κατούνια, Δραντάκη Χρύσα
7. «Δήμος Φαρσάλων. Η γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα»
Καταχώρηση # 145
Βασιλική Νούλα, Καραχάλιος Άρης
8. «Η ψυχή αθώρητη Περνοδιαβαίνει τις ατραπούς της ιστορίας. Κι η ανθρώπινη ύπαρξη 'το πάλαί', ανάβει προσάναμμα, στο βασίλειο των Αθανάτων Προγόνων μας.
Καταχώρηση # 146
Θέοδωρος Καναβάρης

Πέμπτη 24-9-2015

1η Παράλληλη Συνεδρία : «Νέες Τεχνολογίες στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες»
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» Ισόγειο.

15.30 - 18.30 : Προεδρείο: Θ. Γκανέτσος & Ν. Λάσκαρης

1. «Αναζητώντας το δημιουργό των "Τοπίων του Vukovar"»
Καταχώρηση # 83
Θεόδωρος Γκανέτσος, Igor Lukacevits, Θωμάς Κατσαρός
2. «Η τρισδιάστατη αποτύπωση μνημείου με σαρωτή laser. Εφαρμογή στο Βυζαντινό Ναό των Αγίων Αποστόλων Θεσσαλονίκης»
Καταχώρηση # 68
Γεώργιος Κατσούλης, Παναγιώτης Τομακίδης, Κωνσταντίνος Τομακίδης

3. «Παρουσιάζοντας μια Αρχαιολογική εργασία: η συνεισφορά της κινούμενης εικόνας»
Καταχώρηση # 86
Αναστάσιος Τάντσης
4. «Η Συμβολή της Επιστήμης Υλικών και της Πληροφορικής στην Βελτίωση των Μεθόδων Χρονολόγησης: Η περίπτωση της Χρονολόγησης του Οψιανού»
Καταχώρηση # 95
Νικόλαος Λάσκαρης
5. «Ψηφιοποιώντας "ξεχασμένους" πολιτιστικούς θησαυρούς»
Καταχώρηση # 102
Αφροδίτη Καμάρα, Νικόλαος Ζαχαριάς, Χρήστος Καρύδης, Ελένη Κουλουμπή, Γιάννης Λαδάς
6. «Οι Νέες Τεχνολογίες στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης»
Καταχώρηση # 114
Έλενα Μελίδη, Νίκη Δάφνη
7. «Δήμος Φαρσάλων, η γενέθλια Γη του Ομηρικού Αχιλλέα. Τέσσερα χρόνια προσπάθειών διάσωσης μιας ιστορίας 9.000 ετών»
Καταχώρηση # 67
Βασιλική Νούλα, Άρης Καραχάλιος
8. «Οι ψηφιακές πολιτιστικές συλλογές των Γενικών Αρχείων του Κράτους»
Καταχώρηση # 139
Αννίτα Πρασά

Πέμπτη 24-9-2015

**2η Παράλληλη Συνεδρία : «Αρχαιολογία και ψηφιοποίηση - Συντήρηση και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς σε ψηφιακό περιβάλλον»
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Δ. ΣΑΡΑΤΣΗΣ» 3^{ος} όροφος.**

15.30 - 18.30 : Προεδρείο: Δ. Μουρελάτος & Ηλ. Νομπιλάκης

1. «Ψηφιοποίηση ανασκαφικών δεδομένων στο Δίον Πιερίας: Εφαρμογές για την αρχαιολογική τεκμηρίωση»
Καταχώρηση # 92
Κυριάκος Φραγκούλης , Δημήτριος Μηνασίδης, Ευαγγελία Παυλοπούλου, Δημήτριος Τσιάφης, , Κορίνα Βαστέλη, Αριστοτέλης Μέντζος, Σέμελη Πινγιάτογλου
2. «Η ανάγκη ψηφιοποιημένης καταχώρησης των (παλαιο) ανθρωπολογικών υπολειμμάτων»
Καταχώρηση # 140
Νικόλαος Πουλιανός
3. «Creating tomorrow's technology to capture the relics of the past»
Καταχώρηση # 134
Ορέστης Κουράκης, Θέμις Βελένη
4. «Μνημοσύνη»: ένα σύστημα διαχείρισης ψηφιακών τεκμηρίων συντήρησης και αρχαιολογίας»
Καταχώρηση # 71
Σμαραγδή Παπαγιαννοπούλου, Νίκη Ναουμίδου
5. «Άυλη πολιτισμική κληρονομιά και Ψηφιακές Τεχνολογίες: Σύγχρονες πρακτικές τεκμηρίωσης, διαχείρισης και προβολής πολιτισμικών δεδομένων»
Καταχώρηση # 127
Αικατερίνη Πολυμέρου - Καμηλάκη, Ζωή Μάργαρη

6. «Αναπτύσσοντας μία ψηφιακή συλλογή ιστορικών κτιρίων ως σχέδιο συντήρησης. Το παράδειγμα : HERitage Management E System (HER.M.e.S.)»
Καταχώρηση # 88
Παύλος Χατζηγηγορίου
7. «Από ή ψηφιοποιημένο έκθεμα; Η συμβολή της ψηφιοποίησης των εκθεμάτων στη συντήρηση και τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των συλλογών στις μουσειακές εκθέσεις»
Καταχώρηση # 93
Κωνσταντίνος Στουπάθης, Αλεξάνδρα Αλεξανδροπούλου

Παρασκευή 25-9-2015

θεματικό πεδίο : «Εμπειρίες, νέες προκλήσεις και προοπτικές»

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» Ισόγειο.

9.00 - 10.30 : Προεδρείο: Π. Τσάρτας & Ν. Βαγιονής

1. «Ψηφιοποίηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Τουρισμός»
Καταχώρηση # 138
Νίκος Βαγιονής, Πηνελόπη Νομπιάκη
2. «Σχεδιασμός εφαρμογής άντλησης πληροφοριών από σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς»
Καταχώρηση # 116
Γεώργιος Ράπτης, Χριστίνα Κατσίνη, Θεόφιλος Χρυσικός
3. «Ο Πολιτιστικός Τουρισμός ως στρατηγικός μοχλός αειφόρου ανάπτυξης και έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης»
Καταχώρηση # 74
Δήμητρα Τζεφεράκου
4. «Αρχεία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας: Προκλήσεις και προοπτικές ενός εγχειρήματος»
Καταχώρηση # 79
Κλειώ Καρανίκα, Κώστας Ελευθερίου, Κωνσταντίνος Λοίζος

1η Παράλληλη Συνεδρία

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» Ισόγειο.

11.00 - 13.30: Προεδρείο: Ι. Λαλιώτου & Σ. Μουζακιώτου

1. «Οι ΤΠΕ και η ψηφιοποίηση στην υπηρεσία των Μουσείων Τέχνης»
Καταχώρηση # 82
Νίκη Καραγιωργα
2. «Σχεδιασμός και εξέλιξη του SmArt Project της Θεσσαλονίκης για την προώθηση της τέχνης και του πολιτισμού»
Καταχώρηση # 81
Οφηλία Ψωμαδάκη, Γιώργος Καλλίρης, Χαράλαμπος Δημούλας
3. «Προτάσεις για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς : Δίκτυο Μουσείων στην Ηλεία και τρόποι ηλεκτρονικής τεκμηρίωσής του»
Καταχώρηση # 85
Αικατερίνη Αλεξοπούλου, Μαρία Βίγλη, Παναγιώτης Ζαφειράκης
4. « Μια πλατφόρμα για παρουσίαση και διάχυση πληροφοριών πολιτιστικής κληρονομιάς με υποστήριξη για κινητές συσκευές και εμπλουτισμένη με επαυξημένη πραγματικότητα »

Καταχώρηση # 96

Κωνσταντίνος Μασσέλος, Κώστας Βασιλάκης, Γεώργιος. Λέπουρας, Χρήστος Τρυφωνόπουλος, Νικόλαος Τσελίκας, Νίκος Πλατής

5. «Ανοιχτό μοντέλο για την τεκμηρίωση, διάχυση και αξιοποίηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς ιστορικών αστικών τοπίων»

Καταχώρηση # 97

Ελένη Μαϊστρου, Δημήτρης Ψυχογιός

6. «Η Συμβολή της Ψηφιοποίησης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στον Τουρισμό και η επίδραση αυτής στο Ευρωπαϊκό & Εγχώριο ΑΕΠ»

Καταχώρηση # 94

Κωνσταντίνα Κόκοτου, Ηλίας Νομπιλάκης

7. «Τα Ψηφιακά Μέσα στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: περίπτωση των Γλυπτών του Παρθενώνα»

Καταχώρηση # 87

Ευρύκλεια Διακουμή, Μάρθα Οστιούνη

8. «Τρισδιάστατη μοντελοποίηση μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς: μία προσέγγιση γεωμετρικής τεκμηρίωσης προσφορότερη των συμβατικών»

Καταχώρηση # 131

Ιωαννίδης Χαράλαμπος, Σοφία Σοϊλέ, Φώτης Μπουρεξής

2η Παράλληλη Συνεδρία

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Δ. ΣΑΡΑΤΣΗΣ» 3^{ος} Όροφος.

11.00 - 13.30 : Προεδρείο: Μ. Ιωαννίδης

1. «Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά: Καταγραφή Κυπριακών Παραδοσιακών Χορών και Ηλεκτρονικοί Τρόποι Εκμάθησής τους»

Καταχώρηση # 100

Ανδρέας Αριστείδου, Ευστάθιος Σταυράκης, Γιώργος Χρυσάνθου, Μαρίνος Ιωαννίδης

2. «Σχεδιασμός ψηφιακών εφαρμογών για το Βυζαντινό Μουσείο Αργολίδας»

Καταχώρηση # 101

Δημήτρης Αθανασούλης, Κωνσταντίνα Καραμούντζου, Δημήτρης Ψυχογιός

3. «Ψηφιακές αναπαραστάσεις της αρχιτεκτονικής του παρελθόντος: πλεονεκτήματα και ζητήματα προς διερεύνηση»

Καταχώρηση # 103

Παναγιώτης Δήμας

4. «Η χρησιμότητα των ψηφιακών μέσων στην εκπαίδευση ενηλίκων σε θέματα πολιτισμού»

Καταχώρηση # 104

Δήμητρα Κρίγκα

5. «Οι νέοι επαγγελματίες του πολιτισμού στην ψηφιακή εποχή: ο ρόλος του διαχειριστή του ψηφιακού πολιτισμικού αποθέματος»

Καταχώρηση # 105

Παναγιώτα Πολυμεροπούλου, Αχιλλέας Καμέας, Ασπασία Θεοδοσίου

6. «Ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογικών δυνατοτήτων στη διαμόρφωση μιας Άμεσης Επένδυσης Πολιτισμού»

Καταχώρηση # 77

Νικόλαος Τριβυζαδάκης

7. Ταξίδι στον ελληνικό πολιτισμό. Ιστορικά μνημεία στον χώρο και στον χρόνο, μεθοδολογία ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση ενηλίκων

- μεταναστών»
 Καταχώρηση # 111
 Βασίλης Μπόκολας, Σοφία Ιωάννου, Δανάη Ανεζάκη, Ειρήνη Καραγεώργου
8. «Η θέση των ΤΠΕ στην πολιτισμική πολιτική των τραπεζών»
 Καταχώρηση # 70
 Στεργιανή Τσιαρβούλα
9. «Αξιοποίηση τράπεζας δεδομένων ανάλυσης ιστορικών κονιαμάτων»
 Καταχώρηση # 73
 Βασιλική Πάχτα, Ιωάννα Παπαγιάννη

13.30 - 14.00 : Παρουσίαση των posters 9 έως 16

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» Ισόγειο.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POSTERS

9. «Διεύρυνση ψηφιακού περιεχομένου και υπηρεσιών ψηφιακών συλλογών: η περίπτωση της «Διογένειας»
 Καταχώρηση # 75
 Πάνος Γεωργίου, Γιάννης Τσάκωνας
10. «Η εξέλιξη των οδών με ονομασίες αγορών στη Θεσσαλονίκη από τις αρχές του 2ου αιώνα ως σήμερα με τη χρήση GIS»
 Καταχώρηση # 80
 Σοφία Δημουλά, Ιωάννης Δούκας
11. «Η ψηφιακή χαρτογραφική αναπαράσταση των Παγκόσμιων εκθέσεων (World's Fairs) στην Ευρώπη
 Καταχώρηση # 130
 Μιχαέλα Καραβιβέρη
12. «Η χρήση των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών σε θέσεις της Ηλείας κατά τη Λατινοκρατούμενη και παλιολόγια εποχή (1205-1430)»
 Καταχώρηση # 132
 Σωτήρης Λαμπρόπουλος, Ασημάκης Κούτσιος, Ιωάννης Σκόνδρας
13. « Η ψηφιακή απεικόνιση της πρώτης πρωτεύουσας της Ελλάδας Εφαρμογή της Τεχνολογίας 3D Laser Scanning για την Διατήρηση της Πολιτισμικής Κληρονομιάς στην Ιστορική Πόλη του Ναυπλίου »
 Καταχώρηση # 91
 Brittany Mabry, Ευθυμία Μωραΐτου, Θεώνη Χριστοφίλου, Αλέξανδρος Κώστας
14. «Κεραμική του ΝΤΙΚΙΛΙ-ΤΑΣ: η μετάβαση από τη Νεολιθική Εποχή στην εποχή του χαλκού. Νεότερη Νεολιθική II - Πρώιμη εποχή του χαλκού. Τεχνοτροπία και υλικά»
 Καταχώρηση # 141
 Σμιτσή Όλγα
15. «Δράσεις για τον Πολιτισμό στην Εκπαίδευση: ανάδειξη και αξιοποίηση στοιχείων μνημειακής αρχιτεκτονικής της Περιφέρειας Ηπείρου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση»
 Καταχώρηση # 142
 Γεώργιος Ζαχαρής
16. Ψηφιακή Πλατφόρμα Εμβύθυνσης Immersive Cultural Digital Environments: Knossos iGuide
 Καταχώρηση # 148
 Στέλιος Θωμόπουλος, Αλεξάνδρα Παπαγιάννη, Παναγιώτης Τιμπιρίδης, Γιώργος Φαραζής, Χριστίνα Θωμοπούλου, Χρήστος Μαρόγλου, Ινώ Θεοδώρου, Αλεξάνδρα Παπαγιάννη, Μαρία Μπέσσα

Σάββατο 26-9-2015

θεματικό πεδίο : «Εμπειρίες, νέες προκλήσεις και προοπτικές»

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» Ισόγειο.

9.00 - 10.30: Προεδρείο: Δ. Τσελές & Ι. Βαραλής

1. «Τα ηλεκτρονικά παιχνίδια ως ερμηνευτικά εργαλεία κατασκευής ψηφιακών πολιτιστικών περιβαλλόντων»
Καταχώρηση # 90
Σπύρος Παπαδόπουλος, Γιώργος Λουκάκης, Αβροκώμη Ζαβιτσάνου
2. «Διαχείριση ψηφιακού λαογραφικού αποθέματος και δημιουργία διαδικτυακών εφαρμογών : δύο δεκαετίες εργασιών ψηφιοποίησης στο Κέντρο Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών»
Καταχώρηση # 128
Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, Ευάγγελος Καραμανές
3. «Αξιοποίηση και διαχείριση της Πολιτιστικής και Θρησκευτικής Κληρονομιάς»
Καταχώρηση # 129
Rateb Alkhleef
4. «No photos please! Ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς: δημόσιος τομέας υπό διωγμό;»
Καταχώρηση # 119
Θεόδωρος Χίου
5. «Ψηφιοποιήσεις και Ορφανά Έργα-Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας»
Καταχώρηση # 123
Μαρία Σινανίδου

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «Ι. ΚΟΡΔΑΤΟΣ» Ισόγειο.

11.00 - 13.30 : Προεδρείο: Α. Νακάσης & Α. Γεωργόπουλος

1. «Ψηφιακή Απεικόνιση Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς μέσω Χρήσης UAV: Εφαρμογή Μελέτης Περίπτωσης»
Καταχώρηση # 72
Βασίλειος Σπανός, Ιωάννης Φαρασλής, Δημήτριος Γούσιος
2. «Εφαρμογές της χρήσης ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων στην έρευνα της Ελληνικής και στη διδασκαλία της»
Καταχώρηση # 121
Αγγελική Σακελλαρίου
3. «Διαδικτυακή πολυμεσική διδακτική εφαρμογή για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο γνωστικό πεδίο της Ιστορίας της Τέχνης»
Καταχώρηση # 122
Στέλλα Μουζακιώτου
4. «Πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης Mytheum: Ο πολιτισμός στο πλαίσιο του user-generated content»
Καταχώρηση # 125
Βασίλειος Ντατσιούδης, Ουρανία Ανδρουτσοπούλου, Αναστασία Δημοπούλου, Δήμητρα Μεθενίτου, Ελεάνα Μαργαρίτη, Ευθυμία Θεοχάρη
5. «Ψηφιακές εφαρμογές διαχείρισης πολιτιστικού περιεχομένου στα αναστηλωτικά έργα της Ακρόπολης»
Καταχώρηση # 136
Βασιλική Ελευθερίου, Ευγενία Λεμπιδάκη

6. «Οι χρωστικές της Βυζαντινής Αγιογραφίας όπως τις περιγράφει ο Διονύσιος από τον Φουρνά και τα προβλήματα ταύτισης τους»
Καταχώρηση # 137
Θωμάς Κατσαρός
7. «Μία αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής, Πολιτιστικής και Ακαδημαϊκής αξιοποίησης τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων Αρχαίων Ελληνικών επίπλων, από σωζόμενα Αρχαιολογικά θέματα και έργα τέχνης»
Καταχώρηση # 98
Δημήτρης Τσίποτας, Βασιλική Σπαθοπούλου

14.00 - 14.30 : Ανακοίνωση αποτελεσμάτων Συνεδρίου - βραβεύσεις των τριών καλύτερων εργασιών - Συμπεράσματα, Σύσταση Ομάδων Έργου - Κλείσιμο Συνεδρίου Μ. Ιωαννίδης, Ηλ. Νομπιλάκης, Κ. Σκριάπας ,Θ. Γκανέτσος, Ι.Βαραλής

POSTERS

1. «Διεύρυνση ψηφιακού περιεχομένου και υπηρεσιών ψηφιακών συλλογών: η περίπτωση της «Διογένειας»
Καταχώρηση # 75
Πάνος Γεωργίου, Γιάννης Τσάκωνας
2. «Η εξέλιξη των οδών με ονομασίες αγορών στη Θεσσαλονίκη από τις αρχές του 20ου Αιώνα ως σήμερα, με τη χρήση GIS»
Καταχώρηση # 80
Σοφία Δημουλά, Ιωάννης Δούκας
3. « Η ψηφιακή απεικόνιση της πρώτης πρωτεύουσας της Ελλάδας Εφαρμογή της Τεχνολογίας 3D Laser Scanning για την Διατήρηση της Πολιτισμικής Κληρονομιάς στην Ιστορική Πόλη του Ναυπλίου»
Καταχώρηση # 91
Brittany Mabry, Ευθυμία Μωραΐτου, Θεώνη Χριστοφίλου, Αλέξανδρος Κώστας
4. «Εικονικός Κόσμος Ιονίων Νήσων: Ανάδειξη Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Εικονικούς Κόσμους Ευρείας Έκτασης»
Καταχώρηση # 108
Βασίλειος Κομιανός, Ελένη Καββαδία, Κωνσταντίνος Οικονόμου
5. «Ένα serious game στη Στοά του Αττάλου: Μαθαίνοντας βασικές αρχές της προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»
Καταχώρηση # 110
Χρήστος Κουτσαφτής, Ανδρέας Γεωργόπουλος
6. «Χαρτογράφηση των αρχαιολογικών χώρων της Π.Ε. Λάρισας (Προϊστορική έως Ρωμαϊκή Περίοδος)»
Καταχώρηση # 112
Νικολέτα Παπαναστασούλη
7. «Η Πολιτισμική Κληρονομιά στα Μέσα Κοινωνικής δικτύωσης: Ψηφιακή Διαχείριση και Συμμετοχική Κουλτούρα σε έναν Ιστότοπο Αστικής Μνήμης»
Καταχώρηση # 113
Βασιλική Παπαγεωργίου
8. «e-Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο» Το Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο γίνεται εικονικό!»
Καταχώρηση # 126
Ευγενία Σταματοπούλου, Πάνος Βοσνίδης, Νικόλαος Κωνσταντίος, Σοφία Γερογιώργη, Ευφροσύνη Μεραμβελιωτάκη, Αντώνης Μπεκιάρης, Πατρίτσια-Τερψιχώρη Σκώπτη, Γιάννης Σταυρινός, Αντώνης Τσάκαλος
9. «Η ψηφιακή χαρτογραφική αναπαράσταση των Παγκόσμιων εκθέσεων (World's Fairs) στην Ευρώπη»
Καταχώρηση # 130
Μιχαέλα Καραβιβέρη

10. «Η χρήση των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών σε θέσεις της Ηλείας κατά τη Λατινοκρατούμενη και παλιολόγια εποχή (1205-1430)»
Καταχώρηση # 132
Σωτήρης Λαμπρόπουλος, Ασημάκης Κούτσιος, Ιωάννης Σκόνδρας
11. «Κεραμική του ΝΤΙΚΙΛΙ-ΤΑΣ: η μετάβαση από τη Νεολιθική Εποχή στην εποχή του χαλκού. Νεότερη Νεολιθική ΙΙ - Πρώιμη εποχή του χαλκού. Τεχνοτροπία και υλικά»
Καταχώρηση # 141
Σιμισή Όλγα
12. «Δράσεις για τον Πολιτισμό στην Εκπαίδευση: ανάδειξη και αξιοποίηση στοιχείων μνημειακής αρχιτεκτονικής της Περιφέρειας Ηπείρου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση»
Καταχώρηση # 142
Γεώργιος Ζαχαρής
13. Ψηφιοποίηση των Δημοτικών Συλλογών Έργων Τέχνης του Δήμου Βόλου Δημοτική Συλλογή Μουσείο Αλ.Κ.Δάμτσα Μνημειακά και Υπαίθρια Εικαστικά Έργα
Καταχώρηση # 144
Ευαγγελία Κατούνια, Δραντάκη Χρύσα
14. «Δήμος Φαρσάλων. Η γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα»
Καταχώρηση # 145
Βασιλική Νούλα, Καραχάλιος Άρης
15. Ψηφιακή Πλατφόρμα Εμβύθυνσης Immersive Cultural Digital Environments: Knossos iGuide
Καταχώρηση # 148
Στέλιος Θωμόπουλος, Αλεξάνδρα Παπαγιάννη, Παναγιώτης Τσιμπιρίδης, Γιώργος Φαραζής, Χριστίνα Θωμοπούλου, Χρήστος Μαρόγλου, Ινώ Θεοδώρου, Αλεξάνδρα Παπαγιάννη, Μαρία Μπέσσα
16. «Η ψυχή αθώρητη Περνοδιαβαίνει τις ατραπούς της ιστορίας. Κι η ανθρώπινη ύπαρξη 'το πάλαι', ανάβει προσάναμμα, στο βασίλειο των Αθανάτων Προγόνων μας.
Καταχώρηση # 146
Θέοδωρος Καναβάρης

Κων/νος Καραγκούνης του Χαριλάου και της Ελένης: Επίκουρος Καθ. Βυζ. Εκκλ. Μουσικής της Ανωτάτης Εκκλ. Ακαδημίας Αθηνών, γεννημένος στην Ανακασιά Βόλου την 8η Ιουλίου 1965. Εγκύκλιες σπουδές ολοκλήρωσε στο Εκκλησιαστικό Λύκειο Βόλου. Το 1983 εισήχθη στη Θεολογική Σχολή του Α.Π.Θ., απεφοίτησε δε το 1987. Την Εκκλ. Μουσική διδάχθηκε από τους Καθηγητές-Πρωτοψάλτες Ι.Σχώρη (Σχολή Βυζ. Μουσικής Ι.Μητρ. Δημητριάδος στο Βόλο), Χρυσ. Θεοδοσόπουλο και Χαρίλ. Ταλιαδώρο (Σχολή Βυζ. Μουσικής Ι.Μητρ. Θεσ/νίκης), Σπυρ. Περιστέρη και Λάζ. Κουζινόπουλο (Ωδείο Αθηνών), Εμμ. Χατζημάρκο (Δημοτικό Ωδείο Βόλου) και Περ. Μαυρουδή (Μακεδονικό Ωδείο Θεσ/νίκης). Διετέλεσε βασικό μέλος του Χορού Ψαλτών «Οι Μαΐστορες της Ψαλτικής Τέχνης» με Χοράρχη τον Γρηγ. Θ. Στάθη. Ελληνική Παραδ. και Αραβοπερσική Μουσική, και το όργανο Κανονάκι διδάχθηκε από τον μικρασιάτη μουσικό Παναγ. Αχειλά (Βόλος) και τους Πέτρο Ταμπούρη, Ανιές Αγκοπιάν. Το 1998 διορίστηκε ως Θεολόγος εκπαιδευτικός και για την περίοδο 1998-2006 υπηρέτησε ως αποσπασμένος Καθ. Εκκλ. Μουσικής στο Μουσικό Σχολείο Βόλου. Διετέλεσε συνεργάτης (Π.Δ. 407) του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (2004-2006), για την διδασκαλία των μαθημάτων «Βυζ. Μουσική Θεωρία και Πράξη Ι-ΙΙ». Από το 2006-2011 υπηρέτησε ως Υπεύθυνος Πολιτιστικών Θεμάτων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Μαγνησίας. Το 2000 ανακηρύχθηκε / αναγορεύθηκε Διδάκτωρ Βυζ. Μουσικολογίας της Θεολογικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών με καθ. τον Γρ. Θ. Στάθη. Στη Διδακτορική του Διατριβή «Η Παράδοση και Εξήγηση του Μέλους των Χερουβικών της Βυζ. και Μεταβυζαντινής Μελοποιίας», συγκέντρωσε περί τις 1000 βυζαντινές και μεταβυζαντινές μελοποιήσεις Χερουβικών, έργα 180 περίπου μελωργών, ενώ υπέδειξε τον τρόπο μορφολογικής αναλύσεως των βυζαντινών μελών, επισημάνσεως των μελικών «θέσεων» του Παπαδικού Γένους και «εξηγήσεως» των «θέσεων» στη Νέα Μέθοδο Αναλυτικής Σημειογραφίας.

Η ΠΡΟΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

(και εμβόλιμα: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΟΛΟΥ
ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ)

Κωνσταντίνος Χαρίλ. Καραγκούνης

Επίκουρος Καθηγητής Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Αθηνών.
Διευθυντής του Τομέα Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου.
kxkaragounis@gmail.com

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:

Ψαλτική Τέχνη, Βυζαντινή Μουσική, Εκκλησιαστική Μουσική, Βάση Δεδομένων, Ψηφιοποίηση Δεδομένων, Ανάρτηση Δεδομένων, Πρόσβαση, Ψηφιακές Βιβλιοθήκες

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Η Ελληνορθόδοξη Εκκλησιαστική Μουσική, η λεγόμενη Ψαλτική Τέχνη, γνωστή και ως Βυζαντινή Μουσική, είναι μια σπουδαία τέχνη, η παράδοση της οποίας καταφθάνει στην εποχή μας έχοντας διανύσει διαδρομή είκοσι σχεδόν αιώνων. Η Δυτική επιστημονική κοινότητα έδειξε το βαθύ ενδιαφέρον της για την Ψαλτική Τέχνη του Βυζαντίου ήδη από τα μέσα του 17ου αιώνα, αλλά, δυστυχώς η επιστημονική μελέτη της Ψαλτικής στον Ελλαδικό χώρο καθυστέρησε πολύ να αναπτυχθεί. Μόλις στις αρχές του 20ου αιώνα άρχισε να αναπτύσσεται κάποιο ενδιαφέρον για την επιστήμη της Βυζαντινής Μουσικολογίας, όπως καθιερώθηκε να λέγεται, και μόλις στα μέσα της δεκαετίας του '80 το πανεπιστήμιο Αθηνών απέκτησε σχετική έδρα. Μέσα στα τελευταία σαράντα χρόνια, είναι πολύ παρήγορο, ότι η ελληνική βυζαντινομουσικολογική κοινότητα αναπτύχθηκε ραγδαία, φθάνοντας, ξεπερνώντας και διορθώνοντας, όπου ήταν ανάγκη, τη διεθνή επιστημονική έρευνα. Έτσι, ετέθησαν οι βάσεις και οι αρχές της επιστημονικής μελέτης, διερευνήθηκαν και συνεχίσουν να διερευνούνται οι πηγές, ενώ εκατοντάδες μελέτες, μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές περί την Ψαλτική και τους παρεμφερείς με αυτήν επιστημονικούς κλάδους είδαν το φως της δημοσιότητας. Εντούτοις, επειδή οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι ραγδαίες, οι δε παρεχόμενες από τον ψηφιακό-τεχνολογικό πολιτισμό δυνατότητες όλο και διευρύνονται, είναι σήμερα περισσότερο από ποτέ επιτακτική η ανάγκη ψηφιακής καταγραφής, τεκμηρίωσης, διάσωσης και διάθεσης των στοιχείων του βυζαντινού, μεταβυζαντινού και σύγχρονου εκκλησιαστικού μουσικού πολιτισμού. Έως τώρα έχουν γίνει αρκετά και σημαντικά βήματα, απαιτούνται όμως πολλά ακόμη και, το κυριότερο, πρέπει να γίνουν συντονισμένα, συλλογικά και με τακτικό σχεδιασμό με στόχο το μακρινό μέλλον.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΤΙΝΑ

1.1 Ευχαριστίες – Θέμα της Εισήγησης

Κυρίες και κύριοι, επειδή ο χρόνος είναι πολύ περιορισμένος, σπεύδω μόνο να συγχαρώ τους διοργανωτές του παρόντος συνεδρίου για την ιδέα και τις ευαισθησίες τους επί του θέματος και να ευχαριστήσω για την αποδοχή της πρότασής μου, η οποία έχει δύο σκέλη, επειδή βρίσκομαι εδώ με τη διττή ιδιότητά μου, αφενός του επίκουρου καθηγητού της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Αθηνών στο γνωστικό αντικείμενο της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, γι' αυτό και το ένα σκέλος της εισήγησής μου έχει τίτλο, *Η πρόοδος της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης και οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού*, αφετέρου, με την ιδιότητά μου του διευθυντού του Τομέα Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου, συνεργαζόμενου φορέα του συνεδρίου μας, την οποία και επισήμως εκπροσωπώ, γι' αυτό και το άλλο σκέλος της εισήγησής μου έχει τίτλο, *Η συμβολή της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου στην Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού*. Θα μου επιτρέψετε να αρχίσω από το δεύτερο σκέλος.

2. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΟΛΟΥ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

2.1 Η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου

Η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου έχει ως κύριο μέλημά της την υποστήριξη και αναθέρμανση του ορθόδοξου θεολογικού διαλόγου μέσα από πλήθος δράσεων, που εδώ είναι αδύνατον να αναφερθούν. Ως επιβράβευση της υπερδεκαπενταετούς προσφοράς της -όχι μόνο στην Εκκλησία αλλά και στον Ελληνικό Πολιτισμό, με ότι αυτός περιλαμβάνει (γράμματα, τέχνες, επιστήμη κ.λπ)- η ΑΘΣΒ, με το νόμο 4310/2014 του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων «περί Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας», συγκαταλέχθηκε μεταξύ των αναγνωρισμένων ανά την επικράτεια Ερευνητικών Κέντρων και αυτό, φυσικά, οφείλεται στην ανύστακτη μέριμνα του ΔΣ και του Σεβασμιωτάτου Προέδρου της, του Μητροπολίτου Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνατίου και, βέβαια στις άοκνες φροντίδες του διευθυντού της Δρ Παντελή Καλαϊτζήδη.

2.2 Η Συμβολή της ΑΘΣΒ στην Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού

Η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου έχει αναπτύξει πέντε, προς το παρόν, επιμέρους επιστημονικούς Τομείς. Πρώτος, τον Αύγουστο του 2013, ιδρύθηκε ο Τομέας Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας, του οποίου έχω την τιμή να λέγομαι διευθυντής και, σύντομα, ακολούθησαν οι επόμενοι τέσσερις: β) ο Τομέας Μελέτης της Χειρόγραφης Παράδοσης της Καινής Διαθήκης (ίδρυση: Δεκέμβριος 2013) γ) ο Τομέας Κανονικής Θεολογίας (ίδρυση: Αύγουστος 2014) δ) ο Τομέας Διαθρησκευτικών Σπουδών (ίδρυση: Αύγουστος 2014) και, πρόσφατα, ε) ο Τομέας Έρευνας, Διαχείρισης και Συντήρησης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων και Κειμηλίων. Κάθε Τομέας έχει στις άμεσες προτεραιότητές του τη διάσωση -και μέσω της ψηφιοποίησης- των ειδικών πτυχών του Ελληνικού Πολιτισμού, που εμπίπτουν στο αντικείμενό του και υποστηρίζει τους σκοπούς του με ποικίλες δράσεις, που δεν είναι δυνατόν όλες να παρουσιασθούν εδώ. Για την Ψαλτική Τέχνη θα σας απασχολήσω εν συντομία στο δεύτερο σκέλος της εισήγησής μου. Εδώ, τώρα επιτρέψτε μου, επί τροχάδην, να παρουσιάσω την σημαντικότερη δράση ψηφιοποίησης της ΑΘΣΒ, που είναι η Ψηφιακή της Ορθόδοξη Θεολογική Βιβλιοθήκη.

2.3 Η Ορθόδοξη Θεολογική Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της ΑΘΣΒ

Η ΑΘΣΒ και η Ι.Μητρόπολη Δημητριάδος, έχουν δημιουργήσει στο διαδίκτυο την *Ορθόδοξη Θεολογική Ψηφιακή Βιβλιοθήκη* (www.imdlibrary.gr), με ελεύθερη πρόσβαση σε βιβλία, επιστημονικά θεολογικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους, επετηρίδες, μονογραφίες και θεολογικά δοκίμια, με περιλήψεις των έργων αυτών στα ελληνικά, αγγλικά -σύντομα και στα γαλλικά- με συνδέσεις (links) με άλλες διαδικτυακές βιβλιοθήκες και ιστοσελίδες. Χάρη στο έργο της και στη σπουδαία αυτή συμβολή της στον ορθόδοξο κόσμο, η ΟΘΨΒ συμμετέχει στην *Παγκόσμια Ψηφιακή Θεολογική Βιβλιοθήκη GlobTheoLib* (www.globethics.net/gtl), η οποία προσφέρει στους εγγεγραμμένους χρήστες της δωρεάν πρόσβαση στα πλήρη κείμενα 600.000 μέχρι σήμερα άρθρων, μεταπτυχιακών ή διδακτορικών διατριβών και άλλων δημοσιεύσεων, που αναφέρονται στη χριστιανική θεολογία κι έχουν συνταχθεί σε διάφορες γλώσσες. Η *Ορθόδοξη Θεολογική Ψηφιακή Βιβλιοθήκη* της ΑΘΣΒ απευθύνεται σε θεολόγους εκπαιδευτικούς, κληρικούς, φοιτητές και ερευνητές. Η συλλογή της εμπλουτίζεται διαρκώς με νέο υλικό. Ο ηλεκτρονικός κατάλογος της Βιβλιοθήκης (OPAC) βρίσκεται στην ιστοσελίδα της Ακαδημίας (http://www.imd.gr/biblia/tb_books_list.php).

Η πρώτη παγκοσμίως *Ορθόδοξη Θεολογική Ψηφιακή Βιβλιοθήκη* της ΑΘΣΒ, είναι εύκολα και εντελώς δωρεάν προσβάσιμη από οπουδήποτε και έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- § Δεν υπάρχουν φυσικά εμπόδια.
- § Η πληροφορία είναι πάντοτε διαθέσιμη.
- § Προσφέρεται φιλικό ψηφιακό περιβάλλον ως προς τον τρόπο αναζήτησης.
- § Έχει εξασφαλίσει πολλαπλή πρόσβαση, δηλαδή, την ίδια πηγή μπορούν να χρησιμοποιούν ταυτόχρονα πολλοί χρήστες.
- § Έχει εξαιρετικά δομημένη προσέγγιση, π.χ. από τον κατάλογο μετακινείται κανείς στο βιβλίο και μέσω της εφαρμογής flipping book μπορεί να το μελετήσει ή απλά να το ξεφυλλίσει, σαν να το είχε στα χέρια του.
- § Παρέχει καλή δικτύωση με ενημερωμένες διασυνδέσεις σε υλικό άλλων ψηφιακών οργανισμών, ελληνικών και ξένων.
- § Προσφέρει τη δυνατότητα πρόσβασης σε απρόσιτο μέχρι τώρα θεολογικό υλικό, π.χ. παλαιότερα έργα των 16^{ου}-19^{ου} αιώων.
- § Δίνει τη δυνατότητα ανεύρεσης θεολογικών βιβλίων με βάση την αγγλική -σύντομα και γαλλική- τους περιληψη.

Αυτά τα ολίγα για συμβολή της ΑΘΣΒ στην ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού⁷³ ως έλθουμε τώρα στο δεύτερο σκέλος, το κυριότερο, της εισήγησης.

3. Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

3.1 Σκοπός της Εισήγησης

Ο στόχος της παρούσης εισήγησης στο συγκεκριμένο συνέδριο είναι σύνθετος: Αφενός, να καταστεί γνωστός ο Τομέας Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας της ΑΘΣΒ στην ευρύτερη επιστημονική κοινότητα⁷⁴ αφετέρου, να γνωστοποιηθούν ο σκοπός της ύπαρξης ενός τέτοιου Τομέα και οι επιστημονικές ερευνητικές, εκδοτικές ή καλλιτεχνικές δράσεις του⁷⁵ και, από τρίτου, να διακηρυχθεί στο παρόν έγκριτο, πολυπρόσωπο και διεπιστημονικό συνέδριο το γεγονός ότι, η Ψαλτική Τέχνη -μαζί με την Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική-, αποτελούν τον καθαυτό Ελληνικό Μουσικό Πολιτισμό, ο οποίος καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα τριών τουλάχιστον χιλιετιών μουσικής δημιουργίας, παράδοσης και εξέλιξης, προκειμένου να φθάσει στις μέρες μας, στη μορφή που εμείς σήμερα τον παραλάβαμε. Στόχος, ακόμη, της εισήγησής μας είναι να υπενθυμίσει ότι, η Ψαλτική Τέχνη αποτελεί το γνωστικό αντικείμενο μιας σπουδαιότατης μουσικολογικής επιστήμης, της Βυζαντινής Μουσικολογίας, ή αλλιώς -για όσους αποφεύγουν τη χρήση του όρου "Βυζαντινός"- της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης.

Ο ΤΨΤΜ της ΑΘΣΒ ήδη καταβάλλει προσπάθειες να αναδειχθεί η επιστημονική αυτονομία της Βυζαντινομουσικολογίας από την άλλη, την γενική Μουσικολογία της Δυτικής Μουσικής και με το 1^ο Διεθνές Διεπιστημονικό Μουσικολογικό Συνέδριο, που διοργάνωσε στο Βόλο τον Ιούλιο του 2014, στο οποίο συμμετείχαν περί τους ογδόντα επιστήμονες από εννέα χώρες, ήδη έθεσε τα θεμέλια ενός διεπιστημονικού διαλόγου για μια Τέχνη και Επιστήμη, η οποία, ακόμη, στην Ελλάδα, δυστυχώς, αντιμετωπίζεται είτε ως κλάδος της «μίας, αγίας και καθολικής» Δυτικής Μουσικολογίας ή -στην καλύτερη των περιπτώσεων- ως ένα εκκλησιαστικό πολιτισμικό στοιχείο, για το οποίο δεν ενδιαφέρεται κανείς από όσους δηλώνουν αποστασιοποιημένοι από την πίστη και τη ζωή της Εκκλησίας.

Τέλος, απώτερος σκοπός της εισήγησης είναι να προταθεί μια δράση ψηφιοποίησης των στοιχείων Βυζαντινής, Μεταβυζαντινής, Νεώτερης και Σύγχρονης Ψαλτικής Τέχνης, δράση σπουδαιότατη, κατά προσωπική επιστημονική κρίση, και αναγκαίοτατη, σήμερα, που οι καιροί δεν περιμένουν, οι πληροφορίες πολλαπλασιάζονται ανεξέλεγκτα, αλλά και αλλοιώνονται ανεξέλεγκτα και αυθαίρετα.

Καθίσταται, επομένως, σαφές, ότι ο σκοπός μας εδώ δεν είναι να παρουσιάσουμε νέα επιστημονικά δεδομένα για την Ψαλτική Τέχνη -αυτό γίνεται στα ειδικά μουσικολογικά συνέδρια-, αλλά να επιζητήσει συνεργασίες ειδικών επιστημόνων, προκειμένου να προσφέρει στις επόμενες γενεές μια πολύτιμη επιστημονική και καλλιτεχνική παρακαταθήκη.

Όπως φαίνεται από τον τίτλο της εισήγησής μας και αυτό το δεύτερο σκέλος της έχει δύο μέρη: Το πρώτο, Η πρόοδος της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης αφορά σε μία σύντομη αναδρομή στη γένεση και ανάπτυξη της επιστήμης της Βυζαντινής Μουσικολογίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το άλλο με τίτλο, Οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού, αποβλέπει στην περιγραφή της πρότασης δράσης για ψηφιοποίηση της Ψαλτικής Τέχνης, πρόταση την οποία υπαινίχθηκα ήδη παραπάνω.

3.2 Η πρόοδος της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης⁷³

Η Βυζαντινή Ψαλτική Τέχνη, που αποτελεί ένα από τα γνωστικά αντικείμενα της επιστήμης της Βυζαντινής Μουσικολογίας (τα άλλα είναι η Μεταβυζαντινή, η Νεώτερη και η Σύγχρονη Εκκλησιαστική Μουσική), έχει από πολύ - πολύ νωρίς προκαλέσει το ενδιαφέρον ειδικών επιστημόνων της Δύσης, ενώ, αντίθετα, είναι πολύ πρόσφατη και νεαρά ως επιστήμη στον ελλαδικό χώρο.

3.2.1 Απαρχές της Ευρωπαϊκής Έρευνας για την Ελληνική Εκκλησιαστική Μουσική. Περί τα μέσα του 17ου αιώνα κάνουν την εμφάνισή τους στη Δύση τα πρώτα προεπιστημονικά συγγράμματα σχετικά με την ελληνική Ψαλτική Τέχνη. Ήδη, από το 1646 έως το 1650 συγγράφονται τρία έργα, τα οποία εξετάζουν με μεγάλη προσοχή την ύπαρξη μιας ιδιαίτερης μουσικής στην Ανατολική Εκκλησία, που έχει μάλιστα δικό της σύστημα γραφής. Οι δύο μελέτες εκδόθηκαν στο Παρίσι, η μια («*Δύο διατριβές για τα εκκλησιαστικά βιβλία των Ελλήνων*», το 1646)⁷⁴ από τον ελληνικής καταγωγής θεολόγο, φιλόλογο και φιλόσοφο Λέοντα Αλλάτιο (Χίος 1586 - Ρώμη 1669), η άλλη («*Ευχολόγιον ή Τυπικόν της Εκκλησίας των Ελλήνων*», το 1647)⁷⁵ από τον Γάλλο ελληνιστή θεολόγο και φιλόσοφο Ιάκωβο Γκόαρ (1601 - 1653), ενώ η τρίτη στη Ρώμη από τον Γερμανό Ιησουίτη ιερέα, φιλόλογο, αιγυπτιολόγο και συγγραφέα Αθανάσιο Κίρχερ, που πραγματεύθηκε το θέμα της Βυζαντινής μουσικής στο έργο του «*Η παγκόσμια μουσουργία ή η μεγάλη τέχνη της συμφωνίας και διαφωνίας*» το έτος 1650⁷⁶.

Στις αρχές του 18ου αιώνα ο Γάλλος Βενεδικτίνος μοναχός και ιδρυτής της επιστήμης της παλαιογραφίας Μπερνάρ ντε Μονφωκόν (1655 - 1741) εξέδωσε στο Παρίσι την «*Ελληνική Παλαιογραφία*» (το έτος 1708)⁷⁷, στην οποία συμπεριέλαβε καταλόγους των σημαδιών της παλαιάς σημειογραφίας της Εκκλησιαστικής Μουσικής. Από τότε και καθ' όλον τον υπόλοιπο αιώνα, η Βυζαντινή Μουσικολογία -μαζί με την Υμνολογία- είναι ο νέος ανερχόμενος επιστημονικός κλάδος, με κυρίους εκπροσώπους του στην μεν Γερμανία τον Βενεδικτίνo μοναχό, θεολόγο και ιστορικό (ηγούμενο από το 1764 ως το 1793 της Μονής Αγίου Βλασίου του Μέλανα Δρυμού [Black Forest] στη γερμανική Βάδη - Βυρτεμβέργη [Baden - Württemberg]) Μαρτίνο Γκέρμπερτ (1720 - 1793)⁷⁸, στη

⁷³ Όλη η 3.2 ενότητα (3.2.1 και 3.2.2) αναδημοσιεύεται εδώ με ελαφρά γλωσσική προσαρμογή από τη μελέτη του γράφοντος, «Εισαγωγή στην επιστήμη της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης. Γένεση, Ανάπτυξη, Αντικείμενο, Τομείς», στον τόμο *Επιτεύγματα και προοπτικές στην έρευνα και μελέτη της Ψαλτικής Τέχνης, Τόμος αφιερωμένος στον καθηγητή Γρηγόριο Θ. Στάθη*, που εξέδωσε ο Τομέας Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου από τις εκδόσεις Νεκτάριος Δ. Παναγόπουλος, Αθήνα 2014, σελ. 60 - 68.

⁷⁴ Allatius, Leo, *De libris ecclesiasticis graecorum dissertationes duae*, τ. Α' - Β', Παρίσι 1646.

⁷⁵ Goar, Jacobus, *Ευχολόγιον sive Rituale Graecorum*, Παρίσι 1647.

⁷⁶ Kircher, Athanasius, *Musurgia universalis sive ars magna consoni et dissoni*, τ. Α' - Ζ', Ρώμη 1650.

⁷⁷ Bernard de Montfaucon, *Palaeographia Graeca, sive, De ortu et progressu literarum graecarum*, Παρίσι 1708.

⁷⁸ Gerbert, Martin, *De cantu et musica sacra a prima ecclesiae aetate usque ad praesens tempus*, Άγιος Βλάσιος 1774 και ²1968. Του ιδίου,

Γαλλία τον μουσικό και συγγραφέα Γκιγιόμ Α. Βιγιτώ (1759 - 1839), στην δε Αυστρία τον πραγματογνώμονα του Αυστριακού στρατού και μουσικόλογο ερευνητή Φ. Ι. Σούλτσερ (1749 - 1830)⁷⁹.

Τον 19ο αιώνα, εποχή κατά την οποία οι Έλληνες -μετά την κατάκτηση της ανεξαρτησίας τους- θεωρούν πολιτισμική τους υποχρέωση να κατευθυνθούν προς τη μουσική της Δύσης, τότε σύσσωμη σχεδόν η διεθνής μουσικολογική κοινότητα έχει το βλέμμα της στραμμένο προς την Ελλάδα, προς την Εκκλησιαστική της μουσική. Η από δύο αιώνες νωρίτερα προλείανση του εδάφους για γόνιμη καλλιέργεια της επιστήμης της Βυζαντινής Μουσικολογίας στην Ευρώπη τώρα αρχίζει να αποδίδει καρπούς. Μία σειρά καταξιωμένων επιστημόνων δημιουργεί κύκλους μαθητών, ενώ ποικίλες σχολές, με διάφορες η κάθε μια τάσεις και επιστημονικές θέσεις, κάνουν την εμφάνισή τους. Στη Γαλλία, ο βελγικής καταγωγής Φρανσουά - Ιωσήφ Φετίς (1784 - 1871)⁸⁰ - ο μουσικολόγος και πιανίστας Κάρολος - Έντμοντ ντε Κουσεμάχερ (1805 - 1876)⁸¹, ο οποίος συνέχισε το έργο «*Scriptores ecclesiastici...*» του προαναφερθέντος Μαρτίνου Γκέρμπερτ - ο ελάχιστος μεταγενέστερος Χενρί Στρεβενσόν⁸², επικεντρωθείς σε ζητήματα ρυθμού της ελληνικής υμνογραφίας - ο Γάλλος ερευνητής της πρώιμης χριστιανικής λατρείας Ιωάννης Βαπτιστής Τιμπώ (1872 - 1938)⁸³, ο οποίος δημοσίευσε, συν τοις άλλοις, αρκετές μελέτες περί των βυζαντινών μουσικών συστημάτων σημειογραφίας - ο κληρικός Ιωάννης Βαπτιστής Ρεμπούρ⁸⁴, ο οποίος εντρυφήσε ιδιαίτερα σε ζητήματα θεωρίας της Ψαλτικής της Ανατολικής Εκκλησίας και άλλοι, πασχίζουν να ανακαλύψουν την λεγομένη «κλειδα», με τη βοήθεια της οποίας θα μπορούσαν να μεταφέρουν τη μουσική σημειογραφία του Βυζαντίου στο 5γραμμο.

Στην Αγγλία ο αγγλικανός κληρικός και υμνογράφος Ιωάννης Μ. Νήλ (1818 - 1866)⁸⁵, στην Ιταλία ο γαλλικής καταγωγής καρδινάλιος, θεολόγος και αρχαιολόγος, Ιωάννης Βαπτιστής Φρανσουά Πίτρα (1812 - 1889)⁸⁶, στην Αυστρία ο Δ. Χ. Μύλλερ και στη Γερμανία ο γερμανοεβραϊός Παύλος Μας (1880 - 1964)⁸⁷ και ο βυζαντινολόγος Κάρολος Κρουμβάχερ (1856 - 1909)⁸⁸, όλοι αγωνίζονται να κατανοήσουν τη μετρική δομή της Βυζαντινής υμνογραφίας και τη ρυθμική της μουσικής της. Μάλιστα, το 1871 στη σαξονική Λειψία, ο Βίλχελμ βον Κριστ⁸⁹ με τον ελληνικής καταγωγής μαθητή του Ματθαίο Παρανίκα (1832 - 1914)⁹⁰ εκδίδουν την «*Ελληνική Ανθολογία χριστιανικών ποιημάτων*»⁹¹, ίσως την πλέον πλούσια συλλογή εκκλησιαστικών ύμνων όλων των εποχών.

Αν προχωρούσε κανείς στην αναφορά των ξένων μουσικολόγων του 20ου αιώνα, οι οποίοι ασχολήθηκαν με τη μελέτη και έρευνα της Ψαλτικής Τέχνης της Ανατολικής Εκκλησίας, το πράγμα θα έπαιρνε μεγάλες διαστάσεις. Τα ονόματα είναι πολλά και συνεχώς πολλαπλασιαζόμενα. Η αναφορά τους στο σημείο αυτό δεν θα εξυπηρετούσε κάτι. Όμως, θα ήταν παράλειψη, εάν δεν γινόταν ιδιαίτερα μνεία στο σημαντικότερο (για τη Δύση) επιστημονικό γεγονός του 20ου αιώνα, τη συγκρότηση του Οργανισμού «*Μνημεία Βυζαντινής Μουσικής*» («*Monumenta Musicae Byzantinae*»), με έδρα την Κοπεγχάγη της Δανίας, και την έκδοση της ομώνυμης σειράς επιστημονικών συγγραμμάτων (Εκδοτικό Πρόγραμμα), την οποία από το 1935 ως το 1960 επιμελήθηκαν υπό στενή συνεργασία ο Άγγλος ελληνιστής Henry Julius Wetenhall Tillyard (1881 - 1968), ο Αυστριακός, με δράση στην Αγγλία, μουσικολόγος Egon Joseph Wellesz (1885 - 1974), ο Δανός καθηγητής κλασικής φιλολογίας Carsten Høeg (1896 - 1961) και μια στρατιά άλλων επιστημόνων. Το εν λόγω Πρόγραμμα περιελάμβανε τρεις σειρές: α) πανομοιότυπα χειρογράφων κωδικών Βυζαντινής Μουσικής, β) επιστημονικά μουσικολογικά συγγράμματα ή μελέτες και γ) έργα μεταγραφών της παλαιάς στενογραφικής μουσικής σημειογραφίας της Ψαλτικής στην ευρωπαϊκή μουσική γραφή (5γραμμο). Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε μεγάλος αριθμός διεθνών συνεδρίων για την ιστορική εξέλιξη της Ψαλτικής Τέχνης και του μουσικού συστήματος καταγραφής της⁹². Αποτέλεσμα της επιστημονικής δράσης των ΜΜΒ είναι η δημιουργία εδρών και τομέων Βυζαντινής Μουσικολογίας στα πλέον έγκριτα Πανεπιστήμια της Ευρώπης, Αμερικής, Αυστραλίας και Ασίας, όπου, σήμερα ακόμη, κορυφαίοι επιστήμονες εργάζονται επίμονα και συστηματικά για τη Βυζαντινή Μουσική.

Scriptores ecclesiastici de musica sacra potissimum, Άγιος Βλάσιος 1784, καὶ ²1963.

⁷⁹ Sulzer, F., J., *Geschichte des transalpinen Daciens*, Βιέννη 1781.

⁸⁰ Fétiis, François - Joseph, *Histoire générale de la musique*, Παρίσι 1869 - 1876.

⁸¹ Coussemaker, Charles-Edmond - Henri de, *Histoire de l' Harmonie au Moyen Âge*, Παρίσι 1852. Του ιδίου, *Scriptorum de musica medii aevi*, Τόμοι Α' - Δ', Παρίσι, μεταξύ των ετών 1864 - 1876.

⁸² Stevenson Henri, M., "Du rythme dans l' Hymnographie de l' Eglise grecque", *Revue des questions historiques*, xi, Παρίσι 1876, σελ. 482 - 543.

⁸³ Thibaut, Joannès (Jean-Baptise). Πλήθος μελετών μεταξύ των ετών 1898 και 1904.

⁸⁴ Rebours, Jean-Baptise, *Traite de psalitique: Theorie et pratique du chant dans l' Eglise grecque*, εκδόσεις A. Picard & fils, Παρίσι 1906.

Ακόμη μελέτες στην γαλλική, μεταφρασμένες στην ελληνική γλώσσα, δημοσιευμένες στην μουσική εφημερίδα "Φόρμυγα" των αρχών του 20ου αιώνα.

⁸⁵ Neale John Mason - Hatherley S.G., *Hymns of the Eastern Church with Music*, AMS Press, Νέα Υόρκη 1870.

⁸⁶ Pitra, Jean-Baptiste François - Stevenson Henri, M., *Theodori Prodomi commentarios in carmina sacra melodorum Cosmae hierosolymitani et Ioannis Damasceni*, Ρώμη, 1888. Ο Pitra υπήρξε στενότερος συνεργάτης του Abbe Migne στην έκδοση της Λατινικής και Ελληνικής Πατρολογίας.

⁸⁷ Maas Paul - Trypanis Constantine. A., *Sancti Romani Melodi Candica - Cantica Genuina*, Oxford 1963.

⁸⁸ Karl Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Literatur von Justinian bis zum Ende des Ostroemischen Reiches*, 1897 Ο Krumbacher είναι επίσης ο ιδρυτής των περιοδικών *Byzantinische Zeitschrift* (1892) και *Byzantinisches Archiv* (1898).

⁸⁹ Wilhelm von Christ, "Über die Bedeutung von Hirmos, Troparion und Kanon in der griechischen Poesie des Mittelalters erläutert an der Hand einer Schrift des Zonaras", *Sitzungsberichte der k. Bayer. Akademie. Philos.-philol. Classe* 11/1 (1870), p. 76-84.

⁹⁰ Αρθρογραφεί και συγγράφει στην Κωνσταντινούπολη κατά την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα περί υμνογραφίας, μετρικής και σημειογραφίας.

⁹¹ Wilhelm von Christ - Paranikas K. Matthaios, *Anthologia Graeca Carminum Christianorum*, έκδοση B.G. Teubner, Λειψία 1871.

⁹² Μερικές πληροφορίες μεταφέρονται εδώ από τον διαδικτυακό τόπο των *Monumenta Musicae Byzantinae*: "The editorial program of MMB began in 1935 under the direction of Carsten Høeg. Since then, the University of Copenhagen has housed continuous research activities in the field of Byzantine chant. MMB is published under the auspices of Union Académique Internationale and has been supported by the Carlsberg Foundation."

3.2.2 Η Μουσικολογία της Ψαλτικής Τέχνης στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα η Μουσικολογία της Ψαλτικής Τέχνης είναι πολύ νεαρά επιστήμη. Η αφετηρία της καθαυτό επιστημονικής της φάσης πρέπει να αναζητηθεί μόλις στις αρχές της τελευταίας 30ετίας του 20ου αιώνα (περίπου στο έτος 1970). Προηγουμένως, η μουσική της Ανατολικής Εκκλησίας γνώρισε μία αρκετά μακρά περίοδο προ-επιστημονικής μελέτης και έρευνας, η οποία φαίνεται να έχει τις απαρχές της στην εποχή επινοήσεως της Νέας Μεθόδου Αναλυτικής Σημειογραφίας (το 1814) από τους λεγόμενους *Τρεις Διδασκάλους* (Χρυσάνθο εκ Μαδύτων Επίσκοπο Δυρραχίου, Γρηγόριο Πρωτοψάλτη της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας και Χουρμούζιο Χαρτοφύλακα της ΜΧΕ), εποχή κατά την οποία τίθενται οι βάσεις για τη θεωρητική μελέτη και τεκμηρίωση της Ψαλτικής Τέχνης. Η επινοήση, μάλιστα, και εφαρμογή (από τα 1820 κι εντεύθεν) της ψαλτικής τυπογραφίας⁹³ έδωσε σημαντική ώθηση στα πράγματα και μαζί δυνατότητα ευρείας διάδοσης της Τέχνης και εύκολης μεταδόσεως των μουσικών, θεωρητικών, ιστορικών και λοιπών ερευνητικών ή μουσικοδιδικτικών εργασιών.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα, οι διαπιστωμένες ατέλειες της Νέας Μεθόδου, το ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον των Ιεροψαλτών, των μουσικοδιδασκάλων και των μουσικογόντων περί την Ψαλτική Τέχνη και η ζωηρά μουσικοπομπική μέριμνα του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, είχαν ως αποτέλεσμα την ίδρυση Μουσικών Σχολών και Μουσικών Συλλόγων, απ' όπου ξεπήδησε μία ομάδα ερευνητών συγγραφέων και αρθρογράφων. Ο κωνσταντινουπολίτικος -λίγο αργότερα και ο αθηναϊκός- ημερήσιος και περιοδικός τύπος, καθώς και τα ποικίλα ειδικά έντυπα των Μουσικών Συλλόγων (ιεροψαλτικές ή μουσικές εφημερίδες και περιοδικά), φιλοξενούν πληθώρα άρθρων, μελετών και επιστολών για την Ψαλτική Τέχνη, πολλές δε φορές καθίστανται «θέατρα» ζωηρών αντιπαράθεσεων μεταξύ οπαδών της μιας ή της άλλης καλλιτεχνικής ή θεωρητικής τάσης. Ιδιαίτερη μνεία οφείλεται στο σπουδαίο περιοδικό με τίτλο «*Του εν τοις Πατριαρχείοις εδρεόντος Εκκλησιαστικού Μουσικού Συλλόγου "Παράρτημα Εκκλησιαστικής Αληθείας"*», γνωστό ως ΠΕΑ, το οποίο εκδίδεται ως μουσικό Παράρτημα μιας πολιτικής εφημερίδος (!) με εξαιρετικές πλουσία, από ιστορικής, καλλιτεχνικής και μουσικολογικής επόψεως, ύλη. Τα τεύχη εκδόθηκαν ως ακολούθως: Τεύχος Α', 1 Ιανουαρίου 1900' τεύχος Β', 1 Ιουνίου 1900' τεύχος Γ', 31 Δεκεμβρίου 1900' τεύχος Δ', 1 Νοεμβρίου 1901' τεύχος Ε', 1 Νοεμβρίου 1902' τεύχος ΣΤ', 1 Νοεμβρίου 1902, καλύπτει ύλη μέχρι την 31η Οκτωβρίου 1903.⁹⁴

Αποτέλεσμα όλου αυτού του «βρασμού» περί την Ψαλτική Τέχνη στην Κωνσταντινούπολη του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα είναι η ανάδειξη μιας λαμπρής μουσικολογικής προσωπικότητας, του Κωνσταντίνου Αλεξ. Ψάχου. Ο Κων. Ψάχος (Μέγα Ρεύμα Βοσπόρου 1866, κατ' άλλους 1869 - Αθήνα 1949) υπήρξε λόγιος Πρωτοψάλτης, μουσικός, συνθέτης και μελωργός, μουσικοδιδάσκαλος, παιδαγωγός, βυζαντινολόγος και μουσικολόγος⁹⁵ με πλουσιότατο διδακτικό⁹⁶, συγγραφικό και εκδοτικό έργο, είναι ο πρώτος επίσημος εκπρόσωπος της παλαιογραφικής, μουσικολογικής έρευνας στον ελλαδικό χώρο. Εκτός από το μνημειώδες έργο του «*Η Παρασημαντική της Βυζαντινής Μουσικής, ήτοι Ιστορική και τεχνική επισκόπηση της σημειογραφίας της Βυζαντινής Μουσικής από των πρώτων χριστιανικών χρόνων μέχρι των καθ' ημών*»⁹⁷, αξίζει εδώ να μνημονευθεί η πολυετής δράση του ως εκδότη, στην Αθήνα, των μουσικών εφημερίδων «*Φόρμιγξ*»⁹⁸ και «*Νέα Φόρμιγξ*»⁹⁹, οι οποίες απετέλεσαν σημαντικότατο «βήμα» μουσικολογικών συζητήσεων και μουσικοδιδικτικών αναζητήσεων της εποχής, όπου και ο ίδιος αρθρογραφούσε τακτικότερα. Τα ενδιαφέροντά του, εκτός από παλαιογραφικά και σημειογραφικά («παλαιοσημειογραφικά»), ήταν επίσης θεωρητικά, με έμφαση στα διαστηματικά και συνηχητικά (μουσικά διαστήματα, κλίμακες, αρμονίες, συνηχήσεις), γεγονός το οποίο τον οδήγησε στην επινοήση και κατασκευή του περίφημου πειραματικού μουσικού οργάνου «Ψαλτήριον», ενός πληκτροφόρου οργάνου ικανού να αποδίδει με ακρίβεια τα μουσικά διαστήματα της Ψαλτικής Τέχνης και της ελληνικής λαϊκής και παραδοσιακής μουσικής. Επ' ευκαιρία, η προσφορά του Κωνσταντίνου Ψάχου και στην καταγραφή και μελέτη της τελευταίας δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητη¹⁰⁰.

Ως συνεχιστής και διάδοχος στην μουσικολογική έρευνα -πάντα στον ελλαδικό χώρο- ακολουθεί ένας άλλος σπουδαίος, άοκνος εργατής και μελετητής της ελληνικής μουσικής παράδοσης, ο Σίμων Ιωάν. Καράς (1903 - 1999)¹⁰¹. Αυτός συνέχισε και προήγαγε το έργο του Κ. Ψάχου στον παλαιογραφικό ερευνητικό τομέα, συνεισέφερε τα μέγιστα στην καταγραφή (με επιτόπια έρευνα), διάσωση και προβολή της ζώσης προφορικής παράδοσης της Ελληνικής Μουσικής, εκκλησιαστικής και παραδοσιακής, ενώ, παράλληλα, επαναδιατύπωσε και επαναπροσδιόρισε το θεωρητικό πλαίσιο αυτής. Παράλληλα, εμπλούτισε την ελληνική μουσικολογική έρευνα με την ανακάλυψη και μελέτη πλήθους χειρογράφων μουσικών πηγών, έδωσε πρώτος το «παράδειγμα» της ελληνικής μουσικολογικής κοινότητας στα διεθνή μουσικολογικά συνέδρια, γενόμενος σταθερός μουσικολογικός αντίλογος στις επιστημονικές εσφαλμένες περί την Ψαλτική θέσεις των μουσικολόγων του εξωτερικού, ίδρυσε τον «*Σύλλογο προς Διάδοσιν της Εθνικής Μουσικής*» με ποικίλα διδακτικά, ερευνητικά και καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα, ενώ είναι αυτός που εισήγαγε την ελληνική μουσική παράδοση στο ραδιόφωνο.

Εντούτοις, την καθαυτό μουσικολογική επιστήμη περί την Ψαλτική Τέχνη στην Ελλάδα οριοθέτησαν δύο σημαντικά, αλλά αρκετά πρόσφατα, γεγονότα:

α) Η σύσταση κατά το έτος 1970 και η έκτοτε αδιάκοπη λειτουργία του «*Ιδρύματος Βυζαντινής Μουσικολογίας της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος*», με Πρόεδρο τον εκάστοτε Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πρώτο διευθυντή του τον μουσικολογιάτη Μητροπολίτη Σερβίων και Κοζάνης -μακαριστό σήμερα- κυρό Διονύσιο Ψαριανό. Μερικές βασικές πληροφορίες μεταφέρονται εδώ από τον διαδικτυακό τόπο του Ιδρύματος Βυζαντινής Μουσικολογίας: «*Το Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας συστήθηκε από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος κατά την 97ην συνεδρίαση της 24ης Ιουνίου του 1970, ύστερα από εισήγηση του μακαριστού μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης κυρού Διονυσίου προς την επί της Θείας Λατρείας και Τέχνης Μόνιμον Συνοδικήν Επιτροπήν.*

⁹³ Μόνο ως θεία πρόνοια θα μπορούσε κανείς να ερμηνεύσει την επίλυση των δύο αυτών φλεγόντων ζητημάτων της Ψαλτικής (την ανάλυση της σημειογραφίας της και τη μουσική τυπογραφία) μέσα σε μία μόνο πεπταετία (1814-1821) προ της Ελληνικής Επανάστασης.

⁹⁴ Αναστατική επανέκδοση των έξι αυτών τόμων του ΠΕΑ πραγματοποιήσε ο Ομότιμος, πλέον, Καθηγητής του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Αντώνιος Αλυγιάκης.

⁹⁵ <http://www.megarevma.net/Psahos.htm>

⁹⁶ Είναι ιδρυτής (στα 1902) και πρώτος καθηγητής Βυζαντινής Μουσικής της Σχολής του ιστορικού Ωδείου Αθηνών, η οποία είναι αναγνωρισμένη από το Κράτος και την Εκκλησία σύμφωνα με τον Νόμο 182/1936, ως η επίσημη Σχολή Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής.

⁹⁷ Πρώτη έκδοση Αθήνα 1917 και δεύτερη Αθήνα 1978.

⁹⁸ "Φόρμιγξ", Μουσική Εφημερίς, Αθήνα 1901-1906, 1906-1908, 1909-1912.

⁹⁹ "Νέα Φόρμιγξ", Μουσικόν Περιοδικόν, Αθήνα 1921-1923.

¹⁰⁰ Για τον Κωνσταντίνου Ψάχο ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ανατρέξει: Δραγούμης Μάρκος, Φ., «Κωνσταντίνος Α. Ψάχος», Αθήνα 1974, *Λαογραφία* 29, σελ. 311 - 322. Χατζηθεοδώρα Γεώργιος, Ε., *Η ζωή και το έργο του Κωνσταντίνου Αλεξάνδρου Ψάχου*, Αθήνα 1978. Στάθης Θ. Γρηγόριος, «Αγορά της Μουσικής Βιβλιοθήκης Κ. Α. Ψάχου», Αθήνα 2001, στον τόμο «...τιμή προς τον Διδάσκαλον...», σ. 772 - 778.

¹⁰¹ Για τον Σίμωνα Καρά μπορεί κανείς να δει στις εργασίες: Στάθης Θ. Γρηγόριος, «Νεκρολογία - Σίμων Ι. Καράς: Διδάσκαλος της Εθνικής Μουσικής (1903 - (26 Ιανουαρίου 1999))», Αθήνα 2001, στον τόμο «...τιμή προς τον Διδάσκαλον...», σ. 921 - 924 και *Εφημερίς*, τεύχος ΜΗ/2, σ. 10 - 11. Πιλάλης Ηλίας, «Σίμων Καράς - Η ζωή και το έργο του "Δασκάλου"», Αθήνα 2003, *Περιοδικό Οικουμενικού Ελληνισμού* 9, σ. 54 - 70.

Λειτουργεί σύμφωνα με τον Κανονισμό 17/1981 της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος («Εκκλησία» έτος ΝΖ', τεύχος Β', αρ. 3/16.9.1981), και ΦΕΚ 135, τεύχος πρώτο, 10.11.1982. Πρόεδρος (εννοείται, σήμερα) του ΔΣ του Ιδρύματος είναι ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, κ. Ιερώνυμος και Διευθυντής του ο ελλογιμώτατος, Ομότιμος Καθηγητής τού Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Γρηγόριος Θ. Στάθης.»

β) Η, μόλις το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα, παρουσία του μουσικολόγου - θεολόγου - φιλόλογου Καθηγητού Γρηγορίου Θ. Στάθης στα ελληνικά Πανεπιστήμια (στη Θεολογική Σχολή και στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ) και στο «Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας της Ιεράς Συνόδου», αρχικά ως Επιστημονικού Συνεργάτη και σήμερα ως Διευθυντή. Ο Γρ. Στάθης, θεμελίωσε την επιστήμη της Βυζαντινής Μουσικολογίας στην Ελλάδα με την μνημειώδη εργασία του της αναλυτικής περιγραφής των αγιορειτικών και μετεωριτικών χειρογράφων κωδικών Εκκλησιαστικής Μουσικής και, έπειτα, στήριξε την νεοσύστατη επιστήμη με το διδακτικό, συγγραφικό, εκδοτικό και καλλιτεχνικό του έργο, με τη συγκρότηση και διδασκαλία του Χορού Ψαλτών «Οι Μαΐστορες της Ψαλτικής Τέχνης», αλλά και με την παρακολούθηση πλειάδας διδακτορικών διατριβών, την έκδοση αυτών στη σειρά «Μελέται» του ΙΒΜ και την ανάδειξη των διδακτόρων αυτού σε εκπαιδευτικούς λειτουργούς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης¹⁰².

Σήμερα, η σπορά του Καθηγητού Γρ. Στάθης, αλλά και άλλων συναδέλφων του, όπως του Καθηγητού Αντώνιου Αλυγιάκη, στη Θεσσαλονίκη ή του αείμνηστου Καθηγητού Γεώργιου Αμαργιανάκη, αρχικά στην Κρήτη και έπειτα στην Αθήνα, έχει καρποφορήσει μια σειρά εκατό περίπου επιστημόνων της Βυζαντινής Μουσικολογίας, ενώ εμπνέει και πάρα πολλούς άλλους μουσικολογούντας και μουσικοδιφούντας της ακόμη νεότερης γενιάς

3.3 Οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού

Έρχομαι τώρα στο τελευταίο μέρος της εισήγησης: Οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού. Όλα τα παραπάνω σημειώθηκαν προκειμένου να φανεί, πόσο πρόσφατη, δυστυχώς, είναι η θεμελίωση της επιστήμης της Βυζαντινής Μουσικολογίας στην Ελλάδα, αντίθετα από ότι στο εξωτερικό και ότι ενώ σήμερα, δόξα τω Θεώ, έχουμε μεγάλη ανάπτυξη της επιστήμης, εντούτοις, υπάρχουν πάρα πολλές εκκρεμότητες, οι οποίες αναμένουν τη σειρά τους προκειμένου να υλοποιηθούν.

3.3.1 Προβλήματα στη διάσωση του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού. Για να καταστεί σαφές το μέγεθος της σύγχρονης αναγκαιότητας για ψηφιοποίηση της Ψαλτικής Τέχνης, επιτρέψτε μου πρώτα να αναφερθώ επιγραμματικά στα μεγάλα προβλήματα που υφίστανται και διαιωνίζονται ανεξέλεγκτα και προκαλούν τον ολοένα και τραγικότερο εκφυλισμό του Εκκλησιαστικού Μέλους.

- § Τραγική αδιαφορία της Ελληνικής Πολιτείας, αλλά, ούτως ή άλλως, ποτέ δεν περιμενούμε τίποτε από αυτή. Δυστυχώς.
- § Εγκληματική και ασύγγνωστη αμέλεια της Ελληνικής Εκκλησίας, για μία λατρευτική τέχνη, όπως η Ψαλτική, που σκοπό έχει να χειραγωγήσει τους πιστούς κατά τη διάρκεια της Θείας Λατρείας και να τους βοηθήσει στην επίτευξη της σωτηρίας τους. Η θλιβερή ερήμωση των Ναών έχει, κατά την ταπεινή μου άποψη, κυριότερη αιτία τη διαταραχή και τον εκφυλισμό της μουσικολατρευτικής ζωής της ενορίας.
- § Η αρνητική διάθεση των ζώντων φορέων της Ψαλτικής Παράδοσης, των Ιεροψαλτών, οι οποίοι, υποκινούμενοι ενίοτε από ταπεινά ελατήρια, προτάσσουν την προσωπική τους ανταρσέσκια και προβολή έναντι της λατρευτικής ευταξίας. Αλλά, στην πραγματικότητα δε φαίνε αυτοί, που κινούνται ανεξέλεγκτοι.
- § Το γεγονός ότι η Ψαλτική Τέχνη είναι ζώσα παράδοση, η οποία δεν πρόκειται να καταστεί ποτέ «φοκλόρ», διότι αναπτύσσεται και εξελίσσεται μέσα στον οικείο της χώρο, την Ορθόδοξη Λατρεία, δημιουργεί ένα πρόβλημα καθώς διαρκώς ανανεώνονται τα πρόσωπα. Η ανάγκη για Ιεροψάλτες στους Ναούς δε θα πάψει ποτέ, επομένως και η αναγκαιότητα καταγραφής αυτής της διαρκώς εξελισσόμενης παράδοσης είναι ατέρμων και αέναη.
- § Ακόμη, δυστυχώς, δεν έχει ωριμάσει στη βυζαντινομουσικολογική κοινότητα η θέση, ότι μια επιστήμη για να είναι και να θεωρείται αυτόνομη και αυτοδύναμη χρειάζεται να μελετάται διεπιστημονικά σε όλους τους επιμέρους κλάδους της και ότι μουσικολόγος δεν είναι μόνο εκείνος ο οποίος μελετά την παλαιογραφία ή την ιστορία της Ψαλτικής και εκείνος που ερευνά τα παράπλευρα γνωστικά αντικείμενα. Έτσι, η μεν γνώση περί την Ψαλτική εμπλουτίζεται σφαιρικότερα, οι δε λοιπές επιστήμες μπορεί να ωφεληθούν από την υιοθέτηση της Ψαλτικής ως βοηθητικό γι' αυτές εργαλείο ή ακόμη και πεδίο έρευνας (π.χ. η μουσικοθεραπεία ή οι φυσικές επιστήμες).
- § Η σύγχρονη τεχνολογική ανάπτυξη, όσο και αν φαινομενικά βοηθά στην καταγραφή, επεξεργασία και αρχειοθέτηση των πληροφοριών, στην πραγματικότητα, δυσχεραίνει τα πράγματα. Όσο βαίνει ανεξέλεγκτη και κάτω από την -καλής θελήσεως, βέβαια- ιδιωτική πρωτοβουλία, τόσο αυθαιρέτως, αλλοιώνοντας και καταστρέφοντας τις πηγές, ή -στην καλύτερη των περιπτώσεων- απλά παράγει χάος. Ας το εξηγήσουμε αυτό με δύο παραδείγματα: α) Η εύκολη πρόσβαση σε ηλεκτρονικά προγράμματα επεξεργασίας ήχου, έχει αναδείξει μύριους όσους επίδοξους επεξεργαστές του ήχου σπάνιων και μνημειωδών καταγραφών Ψαλτικής, με αποτέλεσμα τέτοιες σπουδαίες ηχητικές πηγές να κυκλοφορούν σε δεκάδες «καθαρισμένες» -εντός εισαγωγικών- εκδοχές, πολλές, μάλιστα, φορές, και με αλλοιωμένες τις στροφές της ηχογράφησης, καθώς θεωρούν ότι η τάδε εκτέλεση είναι πολύ γρήγορη ή πολύ αργή. Έτσι, «πειράζουν» τις στροφές κατά το δοκούν και στη συνέχεια ρίχνουν στην κυκλοφορία το «κατόρθωμά» τους. β) Ως δεύτερο παράδειγμα θα σημειώσω την επίσης ανεξέλεγκτη δημιουργία ιστοσελίδων στο διαδίκτυο, όπου όλα τα «κατορθώματα», που μόλις περιέγραψα, αναρτώνται αβασάνιστα και, μάλιστα, εδώ με ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα: Με αυθαίρετη ονοματοδοσία των ψηφιακών αρχείων. Άλλοι με λατινικούς χαρακτήρες, άλλοι με ελληνικούς, άλλοι προτάσσουν το όνομα του εκτελεστή, άλλοι προτάσσουν το αρκτικό του ψαλλόμενου τροπαρίου, άλλοι προτάσσουν τον Ήχο του μέλους και άλλοι άλλως. Διαφαίνεται, δηλαδή, με όσα λέμε, η ανάγκη επίσημης κωδικοποίησης του υλικού κατά την ψηφιοποίηση, με βάση διεθνή επιστημονικά κριτήρια και μεθόδους, μεθόδους σταθερές και κοινές επί ομοειδών στοιχείων.

¹⁰² Βλ. σχετικός στον τόμο *Επιτεύγματα και προοπτικές στην έρευνα και μελέτη της Ψαλτικής Τέχνης...*, ό.π., σελ. 176 κ.εξ., τη σχετική παρουσίαση του Καθηγητού Γρ. Θ. Στάθης με τίτλο, «Η Θεματολογία των Διδακτορικών Διατριβών για την Ψαλτική Τέχνη στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, υπό την επίβλεψη του Καθηγητού Γρ. Θ. Στάθης.»

3.3.2 Πρόταση ψηφιοποίησης και αρχειοθέτησης. Πρόταση του Τομέα Ψαλτικής Τέχνης και Μουσικολογίας της ΑΘΣΒ είναι η δημιουργία μιας μεγάλης Βάσης Δεδομένων για κάθε στοιχείο που αφορά την Ψαλτική Τέχνη. Τα στοιχεία αυτά είναι:

- S Χειρόγραφες μουσικές πηγές (μουσικοί κώδικες).
- S Έντυπα βιβλία, μουσικά, θεωρητικά, επιστημονικά και κάθε είδους έντυπη δημοσίευση περί την Ψαλτική.
- S Ηλεκτρονικές εκδόσεις συγγραμμάτων.
- S Μεταφραστικό τμήμα από τα ελληνικά σε μία τουλάχιστον ευρωπαϊκή γλώσσα και το αντίθετο.
- S Ηχητικό υλικό (αρχεία ήχου).
- S Φωτογραφικό υλικό (αρχεία εικόνας).
- S Κινηματογραφικό ή βιντεοσκοπικό υλικό (αρχεία ταινίας).

Η προτεινόμενη Βάση Δεδομένων θα πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

- S Να σχεδιαστεί με απολύτως επιστημονικά δεδομένα.
- S Να έχει επιλύσει όλα τα νομικής φύσεως ζητήματα, που θα προκύψουν από τη δημιουργία της ή από τη λειτουργία της στη συνέχεια (π.χ. πνευματικά δικαιώματα, φορολογικά ζητήματα κ.λπ.).
- S Να καλύπτει όλο το φάσμα των στοιχείων που προαναφέρθηκαν.
- S Να προβλέπει μοναδικούς κωδικούς για κάθε ένα στοιχείο, κωδικοί οι οποίοι θα ακολουθούν διεθνώς αποδεκτά πρωτόκολλα αρχειοθέτησης και ταξινόμησης.
- S Να βρίσκεται αναρτημένη στο διαδίκτυο μέσω κάποιου φερέγγυου φορέα φιλοξενίας της.
- S Να είναι τουλάχιστον δίγλωσση.
- S Να τη διαχειρίζεται ένας συγκεκριμένος επιστημονικός φορέας, ο οποίος θα επιβλέπει την καλή και εύρυθμη λειτουργία της και θα εγγυάται γι' αυτό.
- S Να είναι ελεύθερη ως προς την πρόσβαση και το «κατέβασμα» των στοιχείων της, αλλά κλειστή και ελεγχόμενη ως προς την ανάρτηση νέου υλικού.
- S Να είναι τροφοδοτούμενη από πιστοποιημένα πρόσωπα, στα οποία θα παρέχεται εκπαίδευση, προκειμένου να λάβουν πιστοποίηση «τροφοδότης».
- S Να είναι έτσι σχεδιασμένη, ώστε να μην επιτρέπει την εισαγωγή στοιχείων με λάθος κωδικοποίηση και διαφορετικά πρωτόκολλα από τα ενδεδειγμένα.
- S Να απαιτεί μια ελάχιστη οικονομική εισφορά για κάθε «κατέβασμα», προκειμένου να καλύπτει τα έξοδα λειτουργίας της ή να εξεύρει άλλους πόρους συντήρησης.

Για την προτεινόμενη Βάση Δεδομένων, λοιπόν, θα πρέπει να συνεργαστούμε.

- S Μουσικόλογοι, για τον προσδιορισμό του υλικού.
- S Νομικοί, για την επίλυση των νομικών ζητημάτων.
- S Φοροτεχνικοί, για την τακτοποίηση των οικονομικών θεμάτων.
- S Πληροφορικοί, για τον ηλεκτρονικό σχεδιασμό της και την επίβλεψη λειτουργίας της.
- S Γραφίστες και Σχεδιαστές, για την επίτευξη τέλει λειτουργικής δομής, αλλά και της αισθητικής της.
- S Ειδικοί ψηφιοποίησης και επεξεργασίας ήχου.
- S Ειδικοί ψηφιοποίησης και επεξεργασίας φωτογραφίας και εικόνας.
- S Ειδικοί ψηφιοποίησης και επεξεργασίας ταινίας.
- S Ειδικοί συντηρητές χαρτιού και άλλου υλικού
- S Φιλολογοί, για την φιλολογική επεξεργασία και διόρθωση των κειμένων.
- S Μεταφραστές ξένων γλωσσών.
- S Εκπαιδευτές για την εκπαίδευση των υποψηφίων «πιστοποιημένων τροφοδοτών».
- S Γραμματείς, για την γραμματειακή υποστήριξη του εγχειρήματος.
- S Μάνατζερς για την προβολή και οικονομική ενίσχυση της προσπάθειας.

Κυρίες και κύριοι, για την δημιουργία μια κατά τα περιγραφόμενα Βάσης Δεδομένων για την ψηφιοποίηση και αρχειοθέτηση των στοιχείων της Ψαλτικής Τέχνης, θα πρέπει να εξοικονομήσουμε «γερά» κονδύλια, πράγμα δύσκολο σε καιρούς χαλεπούς και επικίνδυνα για την ψυχική και ηθική μας ακεραιότητα. Η ΑΛΛΙΩΣ, θα χρειαστεί να βασιστούμε στον εθελοντισμό και την ευαισθησία μας, ίσως ακόμη και στην καλώς νοούμενη φιλοδοξία μας, ότι θα αγωνιστούμε να προσφέρουμε ένα μνημειώδες έργο στις επόμενες γενιές Ελλήνων καλλιτεχνών και ερευνητών.

Κυρίες και κύριοι, αν κατορθώσουμε να κατασκευάσουμε μια τέτοια πολυπόθητη Βάση Δεδομένων για την Ψαλτική, να είστε βέβαιοι, ότι οι ανεξέλεγκτοι, στους οποίους αναφέρθηκα παραπάνω, θα παραμείνουν ανεξέλεγκτοι. Θα έχουν, όμως, ένα μέτρο σύγκρισης, με το οποίο θα καλούνται να αναμετρηθούν και το οποίο θα αποδεικνύει τις όποιες αυθαίρετες επεμβάσεις τους στο πολύτιμο σώμα της ελληνορθόδοξης Εκκλησιαστικής Μουσικής παράδοσης.

ΚΧΚ - 24 Σεπτεμβρίου 2015,
ένα τέταρτο μετά τα μεσάνυχτα.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ID

ID	ΤΙΤΛΟΣ	1ος ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΣΕΛΙΔΑ
67	Δήμος Φαρσάλων η Γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα. Τέσσερα χρόνια προσπαθειών διάσωσης μιας ιστορίας 9.000 ετών	ΝΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	60
68	Η τρισδιάστατη αποτύπωση μνημείου με σαρωτή Laser. Εφαρμογή στον Βυζαντινό ναό των Αγίων Αποστόλων Θεσσαλονίκης.	ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	68
70	Η θέση των ΤΠΕ στην πολιτισμική πολιτική των τραπεζών	ΤΣΙΑΡΒΟΥΛΑ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ	76
71	«Μνημοσύνη»: ένα σύστημα διαχείρισης ψηφιακών τεκμηρίων συντήρησης και αρχαιολογίας.	ΠΑΠΑΓΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΣΜΑΡΑΓΔΗ	89
72	Ψηφιακή Απεικόνιση Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς μέσω Χρήσης UAV: Εφαρμογή Μελέτης Περίπτωσης.	ΦΑΡΑΣΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	99
73	Αξιοποίηση τράπεζας δεδομένων ανάλυσης ιστορικών κονιαμάτων.	ΠΑΧΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	110
74	Ο Πολιτιστικός Τουρισμός ως στρατηγικός μοχλός αειφόρου ανάπτυξης και έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης.	ΤΖΕΦΕΡΑΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ	118
75	Διεύρυνση ψηφιακού περιεχομένου και υπηρεσιών ψηφιακών συλλογών: η περίπτωση της «Διογένειας»	ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	124
77	Ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογικών δυνατοτήτων στη διαμόρφωση μιας Άμεσης Επένδυσης Πολιτισμού	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	125
79	Αρχαία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας: Προκλήσεις και προοπτικές ενός εγχειρήματος.	ΚΑΡΑΝΙΚΑ ΚΛΕΙΩ	133
80	Η εξέλιξη των οδών με ονομασίες αγορών στη Θεσσαλονίκη από τις αρχές του 20ου Αιώνα ως σήμερα, με τη χρήση GIS	ΔΗΜΟΥΛΑ ΣΟΦΙΑ	139
81	Σχεδιασμός και εξέλιξη του SmArt Project της Θεσσαλονίκης για την προώθηση της τέχνης και του πολιτισμού.	ΨΩΜΑΔΑΚΗ ΟΦΗΛΙΑ	140
82	Οι ΤΠΕ και η ψηφιοποίηση στην υπηρεσία των Μουσείων Τέχνης.	ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ ΝΙΚΗ	149
83	Αναζητώντας το δημιουργό των "Τοπίων του Vukovar"	ΓΚΑΝΕΤΣΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	155
85	Προτάσεις για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς : Δίκτυο Μουσείων στην Ηλεία και τρόποι ηλεκτρονικής τεκμηρίωσής της	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	164
86	Παρουσιάζοντας μια Αρχαιολογική εργασία: η συνεισφορά της Κινούμενης Εικόνας	ΤΑΝΤΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	177
87	Τα Ψηφιακά Μέσα στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η περίπτωση των Γλυπτών του Παρθενώνα	ΔΙΑΚΟΥΜΗ ΕΥΡΥΚΛΕΙΑ	181
88	Developing a Historic Buildings Digital Collection for a Conservation Plan The example of HERitage Management E System (HER.M.e.S.)	ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΥΛΟΣ	186
90	Τα ηλεκτρονικά παιχνίδια ως ερμηνευτικά εργαλεία κατασκευής ψηφιακών πολιτιστικών περιβαλλόντων	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ	199
91	Η ψηφιακή απεικόνιση της πρώτης πρωτεύουσας της Ελλάδας. Εφαρμογή της Τεχνολογίας 3D Laser Scanning για την Διατήρηση της Πολιτισμικής Κληρονομιάς στην Ιστορική Πόλη του Ναυπλίου	MARBY BRITTANY	206

92	Ψηφιοποίηση ανασκαφικών δεδομένων στο Δίον Πιερίας: Εφαρμογές για την αρχαιολογική τεκμηρίωση	ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	208
93	Απτό ή ψηφιοποιημένο έκθεμα; Η συμβολή της ψηφιοποίησης των εκθεμάτων στη συντήρηση και τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των συλλογών στις μουσειακές εκθέσεις	ΣΤΟΥΠΑΘΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	215
94	Η Συμβολή της Ψηφιοποίησης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στον Τουρισμό και η επίδραση αυτής στο Ευρωπαϊκό & Εγχώριο ΑΕΠ.	ΚΟΚΟΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	220
95	Η Συμβολή της Επιστήμης Υλικών και της Πληροφορικής στην Βελτίωση των Μεθόδων Χρονολόγησης: Η περίπτωση της Χρονολόγησης του Οψιανού	ΛΑΣΚΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	228
96	Μια πλατφόρμα για παρουσίαση και διάχυση πληροφοριών πολιτιστικής κληρονομιάς με υποστήριξη για κινητές συσκευές και εμπλουτισμένη με επαυξημένη πραγματικότητα	ΜΑΣΣΕΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	236
97	Ανοιχτό μοντέλο για την τεκμηρίωση, διάχυση και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς ιστορικών αστικών τοπίων	ΜΑΪΣΤΡΟΥ ΕΛΕΝΗ	248
98	Μια αξιολόγηση της εκπαιδευτικής, πολιτιστικής και ακαδημαϊκής αξιοποίησης τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων αρχαίων Ελληνικών επίπλων, από σωζόμενα αρχαιολογικά θέματα και έργα τέχνης	ΤΣΙΠΟΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	255
100	Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: Καταγραφή Κυπριακών Παραδοσιακών Χορών και Ηλεκτρονικοί Τρόποι Εκμάθησής τους	ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ	256
101	Σχεδιασμός ψηφιακών εφαρμογών για το Βυζαντινό μουσείο Αργολίδας	ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	267
102	Ψηφιοποιώντας "ξεχασμένους" πολιτιστικούς θησαυρούς	ΚΑΜΑΡΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ	275
103	Ψηφιακές αναπαραστάσεις της αρχιτεκτονικής του παρελθόντος: πλεονεκτήματα και ζητήματα προς διερεύνηση	ΔΗΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	285
104	Η χρησιμότητα των ψηφιακών μέσων στην εκπαίδευση ενηλίκων σε θέματα πολιτισμού	ΚΡΙΓΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ	292
105	Οι νέοι επαγγελματίες του πολιτισμού στην ψηφιακή εποχή: Ο ρόλος του διαχειριστή του ψηφιακού πολιτισμικού αποθέματος.	ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	297
106	Καινοτόμες εφαρμογές 3-Δ εκπαιδευτικών παιχνιδιών για την εκμάθηση μορφών άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς	ΓΡΑΜΜΑΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ	304
107	Ανάπτυξη ψηφιακής Βιβλιοθήκης Αψίδα: διάθεση πολιτιστικών δεδομένων στην Europeana μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος Locloud	ΑΡΤΕΜΗ ΠΕΤΡΟΣ	311
108	Εικονικός Κόσμος Ιονίων Νήσων: Ανάδειξη Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Εικονικούς Κόσμους Ευρείας Έκτασης	ΚΟΜΙΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	321
109	Η πρόοδος της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης και οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού (και εμβόλιμα: Η συμβολή της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου στην Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού)	ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	322
110	Ένα serious game στην στοά του Αττάλου: Μαθαίνοντας βασικές αρχές της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.	ΚΟΥΤΣΑΦΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	329

111	«Ταξίδι στον ελληνικό πολιτισμό. Ιστορικά μνημεία στον χώρο και στον χρόνο»· μεθοδολογία ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση ενηλίκων μεταναστών	ΜΠΟΚΟΛΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	338
112	Χαρτογράφηση των αρχαιολογικών χώρων της Π.Ε. Λάρισας (Προϊστορική έως Ρωμαϊκή Περίοδος)	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΤΟΥΛΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ	349
113	Η Πολιτισμική Κληρονομιά στα Μέσα Κοινωνικής δικτύωσης: Ψηφιακή Διαχείριση και Συμμετοχική Κουλτούρα σε έναν Ιστότοπο Αστικής Μνήμης	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	350
114	Οι Νέες Τεχνολογίες στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης	ΜΕΛΙΔΗ ΕΛΕΝΑ	358
115	Πληθοπορισμός στις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες	ΑΒΡΑΜΙΔΟΥ ΡΑΛΛΟΥ	366
116	Σχεδιασμός εφαρμογής άντλησης πληροφοριών από σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς	ΡΑΠΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	371
117	Ο λαϊκός πολιτισμός και οι εμπλουτισμένες ψηφιακές διδασκαλίες: Σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά σενάρια με τη χρήση Τ.Π.Ε.	ΚΑΠΑΝΙΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	379
118	Εφαρμογή της φωτοερμηνείας και τηλεπισκόπησης για τον εντοπισμό αρχαιολογικών καταλοίπων στο πλάτωμα του βόρειου βραχίονα του όρμου της Βοϊδοκοιλιάς, στο νομό Μεσσηνίας της Πελοποννήσου, στην Ελλάδα / Application of remote sensing and photointerpretation.	ΧΡΟΝΗ ΑΘΗΝΑ	388
119	No photos please! Ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς: Ο δημόσιος τομέας υπό διωγμό;	ΧΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	399
120	Οι τεχνολογικές εξελίξεις ως εργαλείο για την βελτίωση της εμπειρίας του επισκέπτη στους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς	ΠΛΑΤΣΑ ΑΡΓΥΡΗ	404
121	Εφαρμογές της χρήσης Ηλεκτρονικών Σωμάτων Κειμένων στην έρευνα της ελληνικής και στη διδασκαλία της	ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	413
122	Διαδικτυακή πολυμεσική διδακτική εφαρμογή για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο γνωστικό πεδίο της Ιστορίας της Τέχνης	ΜΟΥΖΑΚΙΩΤΟΥ ΣΤΕΛΛΑ	421
123	Ψηφιοποιήσεις και Ορφανά Έργα-Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας	ΣΙΝΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ	429
125	Πλατφόρμα τηλεεκπαίδευσης Mytheum: Ο πολιτισμός στο πλαίσιο του user-generated content	ΝΤΑΤΣΙΟΥΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	436
126	«e-Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο» Το Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο γίνεται εικονικό!	ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ	447
127	Άυλη πολιτισμική κληρονομιά και Ψηφιακές Τεχνολογίες: Σύγχρονες πρακτικές τεκμηρίωσης, διαχείρισης και προβολής πολιτισμικών δεδομένων	ΠΟΛΥΜΕΡΟΥ- ΚΑΜΗΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	452
128	Διαχείριση ψηφιακού λαογραφικού αποθέματος και δημιουργία διαδικτυακών εφαρμογών: δύο δεκαετίες εργασιών ψηφιοποίησης στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών	ΠΟΛΥΜΕΡΟΥ- ΚΑΜΗΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	461
129	Αξιοποίηση και διαχείριση της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς	ΑΛΚΗΛΕΕΦ RATEB	467
130	Η Ψηφιακή Χαρτογραφική Αναπαράσταση Των Παγκόσμιων Εκθέσεων (World's Fairs) Στην Ευρώπη	ΚΑΡΑΒΙΒΕΡΗ ΜΙΧΑΕΛΑ	474
131	Τρισδιάστατη μοντελοποίηση μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς: Μια προσέγγιση γεωμετρικής τεκμηρίωσης προσφορότερη των συμβατικών;	ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	475

132	Η χρήση των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών σε θέσεις της Ηλείας κατά τη Λατινοκρατούμενη και Παλιολόγεια εποχή (1205-1430)	ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ	487
133	Ιστορικές σπουδές και πρακτικές στην ψηφιακή χρήση πολιτισμικού υλικού	ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ ΦΙΓΕΝΕΙΑ	492
134	Πολιτισμικό παρελθόν και τεχνολογία του μέλλοντος: ανοίγοντας διαύλους επικοινωνίας. Εφαρμογές στην έρευνα και την εκπαίδευση.	ΚΟΥΡΑΚΗΣ ΟΡΕΣΤΗΣ	499
135	Οι Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η περίπτωση των Βυζαντινών Εκκλησιών του Τροόδου	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	517
136	Ψηφιακές εφαρμογές διαχείρισης πολιτισμικού περιεχομένου στα αναστηλωτικά έργα της Ακρόπολης	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	526
137	Οι χρωστικές της Βυζαντινής Αγιογραφίας όπως τις περιγράφει ο Διονύσιος από τον Φουρνά και τα προβλήματα ταύτισης τους.	ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΘΩΜΑΣ	532
138	Ψηφιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς και τουρισμός	ΒΑΓΙΟΝΗΣ ΝΙΚΟΣ	543
139	Οι ψηφιακές πολιτιστικές συλλογές των Γενικών Αρχείων του Κράτους	ΠΡΑΣΣΑ ANNITA	550
140	Η ανάγκη ψηφιοποιημένης καταχώρησης των (παλαιο)ανθρωπολογικών υπολειμμάτων	ΠΟΥΛΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	569
141	Η κεραμική του Νικιλι-Τας: Η Μετάβαση από την νεολιθική εποχή στην εποχή του Χαλκού. Νεότερη νεολιθική II – Πρώιμη εποχή του χαλκού. Τεχνοτροπία και υλικά	ΣΙΜΙΤΣΗ ΟΛΓΑ	578
142	Δράσεις για τον Πολιτισμό στην Εκπαίδευση: ανάδειξη και αξι-οποίηση στοιχείων μνημειακής αρχιτεκτονικής της Περιφέρειας Ηπείρου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΜΒΑΛΩΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	586
143	Πρόταση καταγραφής, μελέτης, ψηφιοποίησης και ανάδειξης της εκκλησιαστικής αργυροχρυσοχοΐας της Θεσσαλίας	ΣΔΡΟΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	587
144	Ψηφιοποίηση των Δημοτικών Συλλογών Έργων Τέχνης του Δήμου Βόλου Δημοτική Συλλογή Μουσείο Αλ.Κ.Δάμτσα Μνημειακά και Υπαίθρια Εικαστικά Έργα	ΚΑΤΟΥΝΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	590
145	Δήμος Φαρσάλων. Η γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα	ΝΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	601
147	Η Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τον Ελληνισμό και την Ευρώπη	ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ	602
148	Ψηφιακή Πλατφόρμα Εμβύθυνσης Immersive Cultural Digital Environments: Knossos iGuide	ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ	603

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

1ος ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ID	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ
ALKHLEEF RATEB	129	Αξιοποίηση και διαχείριση της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς	467
MARBY BRITTANY	91	Η ψηφιακή απεικόνιση της πρώτης πρωτεύουσας της Ελλάδας. Εφαρμογή της Τεχνολογίας 3D Laser Scanning για την Διατήρηση της Πολιτισμικής Κληρονομιάς στην Ιστορική Πόλη του Ναυπλίου	206
ΑΒΡΑΜΙΔΟΥ ΡΑΛΛΟΥ	115	Πληθοπορισμός στις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες	366
ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	101	Σχεδιασμός ψηφιακών εφαρμογών για το Βυζαντινό μουσείο Αργολίδας	267
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	85	Προτάσεις για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς : Δίκτυο Μουσείων στην Ηλεία και τρόποι ηλεκτρονικής τεκμηρίωσής της	164
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ	100	Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: Καταγραφή Κυπριακών Παραδοσιακών Χορών και Ηλεκτρονικοί Τρόποι Εκμάθησής τους	256
ΑΡΤΕΜΗ ΠΕΤΡΟΣ	107	Ανάπτυξη ψηφιακής Βιβλιοθήκης Αψίδα: διάθεση πολιτιστικών δεδομένων στην Euroreana μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος LoCloud	311
ΒΑΓΙΟΝΗΣ ΝΙΚΟΣ	138	Ψηφιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς και τουρισμός	543
ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ	133	Ιστορικές σπουδές και πρακτικές στην ψηφιακή χρήση πολιτισμικού υλικού	492
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	75	Διεύρυνση ψηφιακού περιεχομένου και υπηρεσιών ψηφιακών συλλογών: η περίπτωση της «Διογένειας»	124
ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	135	Οι Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η περίπτωση των Βυζαντινών Εκκλησιών του Τροόδου	517
ΓΚΑΝΕΤΣΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	83	Αναζητώντας το δημιουργό των "Τοπίων του Vukovar"	155
ΓΡΑΜΜΑΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ	106	Καινοτόμες εφαρμογές 3-Δ εκπαιδευτικών παιχνιδιών για την εκμάθηση μορφών άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς	304
ΔΗΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	103	Ψηφιακές αναπαραστάσεις της αρχιτεκτονικής του παρελθόντος: πλεονεκτήματα και ζητήματα προς διερεύνηση	285
ΔΗΜΟΥΛΑ ΣΟΦΙΑ	80	Η εξέλιξη των οδών με ονομασίες αγορών στη Θεσσαλονίκη από τις αρχές του 20ου Αιώνα ως σήμερα, με τη χρήση GIS	139
ΔΙΑΚΟΥΜΗ ΕΥΡΥΚΛΕΙΑ	87	Τα Ψηφιακά Μέσα στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η περίπτωση των Γλυπτών του Παρθενώνα	181
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	136	Ψηφιακές εφαρμογές διαχείρισης πολιτισμικού περιεχομένου στα αναστηλωτικά έργα της Ακρόπολης	526
ΕΜΒΑΛΩΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	142	Δράσεις για τον Πολιτισμό στην Εκπαίδευση: ανάδειξη και αξιο-ποίηση στοιχείων μνημειακής αρχιτεκτονικής της Περιφέρειας Ηπείρου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	586
ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ	148	Ψηφιακή Πλατφόρμα Εμβύθυνσης Immersive Cultural Digital Environments: Knossos iGuide	603

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ	147	Η Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τον Ελληνισμό και την Ευρώπη	602
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	131	Τρισδιάστατη μοντελοποίηση μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς: Μια προσέγγιση γεωμετρικής τεκμηρίωσης προσφορότερη των συμβατικών;	475
ΚΑΜΑΡΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ	102	Ψηφιοποιώντας "ξεχασμένους" πολιτιστικούς θησαυρούς	275
ΚΑΠΑΝΙΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	117	Ο λαϊκός πολιτισμός και οι εμπλουτισμένες ψηφιακές διδασκαλίες: Σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά σενάρια με τη χρήση Τ.Π.Ε.	379
ΚΑΡΑΒΙΒΕΡΗ ΜΙΧΑΕΛΑ	130	Η Ψηφιακή Χαρτογραφική Αναπαράσταση Των Παγκόσμιων Εκθέσεων (World's Fairs) Στην Ευρώπη	474
ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ ΝΙΚΗ	82	Οι ΤΠΕ και η ψηφιοποίηση στην υπηρεσία των Μουσείων Τέχνης.	149
ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	109	Η πρόοδος της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης και οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού (και εμβόλιμα: Η συμβολή της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου στην Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού)	322
ΚΑΡΑΝΙΚΑ ΚΛΕΙΩ	79	Αρχαία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας: Προκλήσεις και προοπτικές ενός εγχειρήματος.	133
ΚΑΤΟΥΝΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	144	Ψηφιοποίηση των Δημοτικών Συλλογών Έργων Τέχνης του Δήμου Βόλου Δημοτική Συλλογή Μουσείο Αλ.Κ.Δάμτσα Μνημειακά και Υπαίθρια Εικαστικά Έργα	590
ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΘΩΜΑΣ	137	Οι χρωστικές της Βυζαντινής Αγιογραφίας όπως τις περιγράφει ο Διονύσιος από τον Φουρνά και τα προβλήματα ταύτισής τους.	532
ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	68	Η τρισδιάστατη αποτύπωση μνημείου με σαρωτή Laser. Εφαρμογή στον Βυζαντινό ναό των Αγίων Αποστόλων Θεσσαλονίκης.	68
ΚΟΚΟΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	94	Η Συμβολή της Ψηφιοποίησης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στον Τουρισμό και η επίδραση αυτής στο Ευρωπαϊκό & Εγχώριο ΑΕΠ.	220
ΚΟΜΙΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	108	Εικονικός Κόσμος Ιονίων Νήσων: Ανάδειξη Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Εικονικούς Κόσμους Ευρείας Έκτασης	321
ΚΟΥΡΑΚΗΣ ΟΡΕΣΤΗΣ	134	Πολιτισμικό παρελθόν και τεχνολογία του μέλλοντος: ανοίγοντας διαύλους επικοινωνίας. Εφαρμογές στην έρευνα και την εκπαίδευση.	499
ΚΟΥΤΣΑΦΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	110	Ένα serious game στην στοά του Απάλου: Μαθαίνοντας βασικές αρχές της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.	329
ΚΡΙΓΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ	104	Η χρησιμότητα των ψηφιακών μέσων στην εκπαίδευση ενηλίκων σε θέματα πολιτισμού	292
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ	132	Η χρήση των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών σε θέσεις της Ηλείας κατά τη Λατινοκρατούμενη και Παλιολόγεια εποχή (1205-1430)	487
ΛΑΣΚΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	95	Η Συμβολή της Επιστήμης Υλικών και της Πληροφορικής στην Βελτίωση των Μεθόδων Χρονολόγησης: Η περίπτωση της Χρονολόγησης του Οψιανού	228
ΜΑΪΣΤΡΟΥ ΕΛΕΝΗ	97	Ανοιχτό μοντέλο για την τεκμηρίωση, διάχυση και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς ιστορικών αστικών τοπίων	248

ΜΑΣΣΕΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	96	Μια πλατφόρμα για παρουσίαση και διάχυση πληροφοριών πολιτιστικής κληρονομίας με υποστήριξη για κινητές συσκευές και εμπλουτισμένη με επαυξημένη πραγματικότητα	236
ΜΕΛΙΔΗ ΕΛΕΝΑ	114	Οι Νέες Τεχνολογίες στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης	358
ΜΟΥΖΑΚΙΩΤΟΥ ΣΤΕΛΛΑ	122	Διαδικτυακή πολυμεσική διδακτική εφαρμογή για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο γνωστικό πεδίο της Ιστορίας της Τέχνης	421
ΜΠΟΚΟΛΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	111	«Ταξίδι στον ελληνικό πολιτισμό. Ιστορικά μνημεία στον χώρο και στον χρόνο»· μεθοδολογία ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση ενηλίκων μεταναστών	338
ΝΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	67	Δήμος Φαρσάλων η Γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα. Τέσσερα χρόνια προσπαθειών διάσωσης μιας ιστορίας 9.000 ετών	60
ΝΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	145	Δήμος Φαρσάλων. Η γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα	601
ΝΤΑΤΣΙΟΥΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	125	Πλατφόρμα ηλεκτρονικής Mytheum: Ο πολιτισμός στο πλαίσιο του user-generated content	436
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	113	Η Πολιτισμική Κληρονομιά στα Μέσα Κοινωνικής δικτύωσης: Ψηφιακή Διαχείριση και Συμμετοχική Κουλτούρα σε έναν Ιστότοπο Αστικής Μνήμης	350
ΠΑΠΑΓΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΣΜΑΡΑΓΔΗ	71	«Μνημοσύνη»: ένα σύστημα διαχείρισης ψηφιακών τεκμηρίων συντήρησης και αρχαιολογίας.	89
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ	90	Τα ηλεκτρονικά παιχνίδια ως ερμηνευτικά εργαλεία κατασκευής ψηφιακών πολιτιστικών περιβαλλόντων	199
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΤΟΥΛΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ	112	Χαρτογράφηση των αρχαιολογικών χώρων της Π.Ε. Λάρισας (Προϊστορική έως Ρωμαϊκή Περίοδος)	349
ΠΑΧΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	73	Αξιοποίηση τράπεζας δεδομένων ανάλυσης ιστορικών κονιαμάτων.	110
ΠΛΑΤΣΑ ΑΡΓΥΡΗ	120	Οι τεχνολογικές εξελίξεις ως εργαλείο για την βελτίωση της εμπειρίας του επισκέπτη στους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς	404
ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	105	Οι νέοι επαγγελματίες του πολιτισμού στην ψηφιακή εποχή: Ο ρόλος του διαχειριστή του ψηφιακού πολιτισμικού αποθέματος.	297
ΠΟΛΥΜΕΡΟΥ-ΚΑΜΗΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	127	Ψυχή πολιτισμική κληρονομιά και Ψηφιακές Τεχνολογίες: Σύγχρονες πρακτικές τεκμηρίωσης, διαχείρισης και προβολής πολιτισμικών δεδομένων	452
ΠΟΛΥΜΕΡΟΥ-ΚΑΜΗΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	128	Διαχείριση ψηφιακού λαογραφικού αποθέματος και δημιουργία διαδικτυακών εφαρμογών: δύο δεκαετίες εργασιών ψηφιοποίησης στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών	461
ΠΟΥΛΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	140	Η ανάγκη ψηφιοποιημένης καταχώρησης των (παλαιο)ανθρωπολογικών υπολειμμάτων	569
ΠΡΑΣΣΑ ANNITA	139	Οι ψηφιακές πολιτιστικές συλλογές των Γενικών Αρχείων του Κράτους	550
ΡΑΠΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	116	Σχεδιασμός εφαρμογής άντλησης πληροφοριών από σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς	371
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	121	Εφαρμογές της χρήσης Ηλεκτρονικών Σωμάτων Κειμένων στην έρευνα της ελληνικής και στη διδασκαλία της	413
ΣΔΡΟΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	143	Πρόταση καταγραφής, μελέτης, ψηφιοποίησης και ανάδειξης της εκκλησιαστικής αργυροχρυσοχοΐας της Θεσσαλίας	587

ΣΙΜΙΤΣΗ ΟΛΓΑ	141	Η κεραμική του Νικίλι-Τας: Η Μετάβαση από την νεολιθική εποχή στην εποχή του Χαλκού. Νεότερη νεολιθική II – Πρώιμη εποχή του χαλκού. Τεχνοτροπία και υλικά	578
ΣΙΝΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ	123	Ψηφιοποιήσεις και Ορφανά Έργα-Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας	429
ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ	126	«e-Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο» Το Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο γίνεται εικονικό!	447
ΣΤΟΥΠΑΘΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	93	Από ή ψηφιοποιημένο έκθεμα; Η συμβολή της ψηφιοποίησης των εκθεμάτων στη συντήρηση και τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των συλλογών στις μουσειακές εκθέσεις	215
ΤΑΝΤΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	86	Παρουσιάζοντας μια Αρχαιολογική εργασία: η συνεισφορά της Κινούμενης Εικόνας	177
ΤΖΕΦΕΡΑΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ	74	Ο Πολιτιστικός Τουρισμός ως στρατηγικός μοχλός αιεφόρου ανάπτυξης και έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης.	118
ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	77	Ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογικών δυνατοτήτων στη διαμόρφωση μιας Άμεσης Επένδυσης Πολιτισμού	125
ΤΣΙΑΡΒΟΥΛΑ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ	70	Η θέση των ΤΠΕ στην πολιτισμική πολιτική των τραπεζών	76
ΤΣΙΠΟΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	98	Μια αξιολόγηση της εκπαιδευτικής, πολιτιστικής και ακαδημαϊκής αξιοποίησης τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων αρχαίων Ελληνικών επίπλων, από σωζόμενα αρχαιολογικά θέματα και έργα τέχνης	255
ΦΑΡΑΣΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	72	Ψηφιακή Απεικόνιση Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς μέσω Χρήσης UAV: Εφαρμογή Μελέτης Περίπτωσης.	99
ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	92	Ψηφιοποίηση ανασκαφικών δεδομένων στο Δίον Πιερίας: Εφαρμογές για την αρχαιολογική τεκμηρίωση	208
ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΥΛΟΣ	88	Developing a Historic Buildings Digital Collection for a Conservation Plan The example of HERitage Management E System (HER.M.e.S.)	186
ΧΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	119	No photos please! Ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς: Ο δημόσιος τομέας υπό διωγμό;	399
ΧΡΟΝΗ ΑΘΗΝΑ	118	Εφαρμογή της φωτοερμηνείας και τηλεπισκόπησης για τον εντοπισμό αρχαιολογικών καταλοίπων στο πλάτωμα του βόρειου βραχίονα του όρμου της Βοϊδοκοιλιάς, στο νομό Μεσσηνίας της Πελοποννήσου, στην Ελλάδα / Application of remote sensing and photointerpretation.	388
ΨΩΜΑΔΑΚΗ ΟΦΗΛΙΑ	81	Σχεδιασμός και εξέλιξη του SmArt Project της Θεσσαλονίκης για την προώθηση της τέχνης και του πολιτισμού.	140

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΝΑ ΤΙΤΛΟ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ	ID	1ος ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΣΕΛΙΔΑ
Developing a Historic Buildings Digital Collection for a Conservation Plan The example of HERitage Management E System (HER.M.e.S.)	88	ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΥΛΟΣ	186
e-Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο Το Βυζαντινό & Χριστιανικό μουσείο γίνεται εικονικό!	126	ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ	447
No photos please! Ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς: Ο δημόσιος τομέας υπό διωγμό;	119	ΧΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	399
Αναζητώντας το δημιουργό των "Τοπίων του Νυκοναί"	83	ΓΚΑΝΕΤΣΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	155
Ανάπτυξη ψηφιακής Βιβλιοθήκης Αψίδα: διάθεση πολιτιστικών δεδομένων στην Europeana μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος Locloud	107	ΑΡΤΕΜΗ ΠΕΤΡΟΣ	311
Ανοιχτό μοντέλο για την τεκμηρίωση, διάχυση και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς ιστορικών αστικών τοπίων	97	ΜΑΪΣΤΡΟΥ ΕΛΕΝΗ	248
Αξιοποίηση και διαχείριση της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς	129	ΑΛΚΗΛΕΕΦ RATEB	467
Αξιοποίηση τράπεζας δεδομένων ανάλυσης ιστορικών κονιαμάτων.	73	ΠΑΧΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	110
Απτό ή ψηφιοποιημένο έκθεμα; Η συμβολή της ψηφιοποίησης των εκθεμάτων στη συντήρηση και τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των συλλογών στις μουσειακές εκθέσεις	93	ΣΤΟΥΠΑΘΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	215
Αρχεία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας: Προκλήσεις και προοπτικές ενός εγχειρήματος.	79	ΚΑΡΑΝΙΚΑ ΚΛΕΙΩ	133
Αυλή πολιτισμική κληρονομιά και Ψηφιακές Τεχνολογίες: Σύγχρονες πρακτικές τεκμηρίωσης, διαχείρισης και προβολής πολιτισμικών δεδομένων	127	ΠΟΛΥΜΕΡΟΥ-ΚΑΜΗΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	452
Αυλή Πολιτισμική Κληρονομιά: Καταγραφή Κυπριακών Παραδοσιακών Χορών και Ηλεκτρονικοί Τρόποι Εκμάθησής τους	100	ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ	256
Δήμος Φαρσάλων η Γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα. Τέσσερα χρόνια προσπαθειών διάσωσης μιας ιστορίας 9.000 ετών	67	ΝΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	60
Δήμος Φαρσάλων. Η γενέθλια γη του Ομηρικού Αχιλλέα	145	ΝΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	601
Διαδικτυακή πολυμεσική διδακτική εφαρμογή για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο γνωστικό πεδίο της Ιστορίας της Τέχνης	122	ΜΟΥΖΑΚΙΩΤΟΥ ΣΤΕΛΛΑ	421
Διαχείριση ψηφιακού λαογραφικού αποθέματος και δημιουργία διαδικτυακών εφαρμογών: δύο δεκαετίες εργασιών ψηφιοποίησης στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών	128	ΠΟΛΥΜΕΡΟΥ-ΚΑΜΗΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	461
Διεύρυνση ψηφιακού περιεχομένου και υπηρεσιών ψηφιακών συλλογών: η περίπτωση της «Διογένειας»	75	ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	124
Δράσεις για τον Πολιτισμό στην Εκπαίδευση: ανάδειξη και αξι-οποίηση στοιχείων μνημειακής αρχιτεκτονικής της Περιφέρειας Ηπείρου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	142	ΕΜΒΑΛΩΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	586
Εικονικός Κόσμος Ιονίων Νήσων: Ανάδειξη Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Εικονικούς Κόσμους Ευρείας Έκτασης	108	ΚΟΜΙΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	321

Ένα serious game στην στοά του Αττάλου: Μαθαίνοντας βασικές αρχές της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.	110	ΚΟΥΤΣΑΦΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	329
Εφαρμογές της χρήσης Ηλεκτρονικών Σωμάτων Κειμένων στην έρευνα της ελληνικής και στη διδασκαλία της	121	ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	413
Εφαρμογή της φωτοερμηνείας και τηλεπισκόπησης για τον εντοπισμό αρχαιολογικών καταλοίπων στο πλάτωμα του βόρειου βραχίονα του όρμου της Βοϊδοκοιλιάς, στο νομό Μεσσηνίας της Πελοποννήσου, στην Ελλάδα / Application of remote sensing and photointerpretation.	118	ΧΡΟΝΗ ΑΘΗΝΑ	388
Η ανάγκη ψηφιοποιημένης καταχώρησης των (παλαιο)ανθρωπολογικών υπολειμμάτων	140	ΠΟΥΛΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	569
Η εξέλιξη των οδών με ονομασίες αγορών στη Θεσσαλονίκη από τις αρχές του 20ου Αιώνα ως σήμερα, με τη χρήση GIS	80	ΔΗΜΟΥΛΑ ΣΟΦΙΑ	139
Η θέση των ΤΠΕ στην πολιτισμική πολιτική των τραπεζών	70	ΤΣΙΑΡΒΟΥΛΑ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ	76
Η κεραμική του Νικιλι-Τας: Η Μετάβαση από την νεολιθική εποχή στην εποχή του Χαλκού. Νεότερη νεολιθική II – Πρώιμη εποχή του χαλκού. Τεχνοτροπία και υλικά	141	ΣΙΜΙΤΣΗ ΟΛΓΑ	578
Η Πολιτισμική Κληρονομιά στα Μέσα Κοινωνικής δικτύωσης: Ψηφιακή Διαχείριση και Συμμετοχική Κουλτούρα σε έναν Ιστότοπο Αστικής Μνήμης	113	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	350
Η πρόοδος της Μουσικολογίας της Ψαλτικής Τέχνης και οι σύγχρονες ανάγκες ψηφιοποίησης του Εκκλησιαστικού Μουσικού Πολιτισμού (και εμβόλιμα: Η συμβολή της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου στην Ψηφιοποίηση του Ελληνικού Πολιτισμού)	109	ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	322
Η Συμβολή της Επιστήμης Υλικών και της Πληροφορικής στην Βελτίωση των Μεθόδων Χρονολόγησης: Η περίπτωση της Χρονολόγησης του Οψιανού	95	ΛΑΣΚΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	228
Η Συμβολή της Ψηφιοποίησης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στον Τουρισμό και η επίδραση αυτής στο Ευρωπαϊκό & Εγχώριο ΑΕΠ.	94	ΚΟΚΟΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	220
Η τρισδιάστατη αποτύπωση μνημείου με σαρωτή Laser. Εφαρμογή στον Βυζαντινό ναό των Αγίων Αποστόλων Θεσσαλονίκης.	68	ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	68
Η χρήση των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών σε θέσεις της Ηλείας κατά τη Λατινοκρατούμενη και Παλιολόγια εποχή (1205-1430)	132	ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ	487
Η χρησιμότητα των ψηφιακών μέσων στην εκπαίδευση ενηλίκων σε θέματα πολιτισμού	104	ΚΡΙΓΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ	292
Η ψηφιακή απεικόνιση της πρώτης πρωτεύουσας της Ελλάδας. Εφαρμογή της Τεχνολογίας 3D Laser Scanning για την Διατήρηση της Πολιτισμικής Κληρονομιάς στην Ιστορική Πόλη του Ναυπλίου	91	MARBY BRITTANY	206
Η Ψηφιακή Πολιτισμική Κληρονομιά μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τον Ελληνισμό και την Ευρώπη	147	ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ	602
Η Ψηφιακή Χαρτογραφική Αναπαράσταση Των Παγκόσμιων Εκθέσεων (World's Fairs) Στην Ευρώπη	130	ΚΑΡΑΒΙΒΕΡΗ ΜΙΧΑΕΛΑ	474

Ιστορικές σπουδές και πρακτικές στην ψηφιακή χρήση πολιτισμικού υλικού	133	ΒΑΜΒΑΚΙΔΟΥ ΦΙΓΕΝΕΙΑ	492
Καινοτόμες εφαρμογές 3-Δ εκπαιδευτικών παιχνιδιών για την εκμάθηση μορφών ύλης πολιτιστικής κληρονομιάς	106	ΓΡΑΜΜΑΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ	304
Μια αξιολόγηση της εκπαιδευτικής, πολιτιστικής και ακαδημαϊκής αξιοποίησης τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων αρχαίων Ελληνικών επίπλων, από σωζόμενα αρχαιολογικά θέματα και έργα τέχνης	98	ΤΣΙΠΟΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	255
Μια πλατφόρμα για παρουσίαση και διάχυση πληροφοριών πολιτιστικής κληρονομιάς με υποστήριξη για κινητές συσκευές και εμπλουτισμένη με επαυξημένη πραγματικότητα	96	ΜΑΣΣΕΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	236
Μνημοσύνη: ένα σύστημα διαχείρισης ψηφιακών τεκμηρίων συντήρησης και αρχαιολογίας.	71	ΠΑΠΑΓΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΣΜΑΡΑΓΔΗ	89
Ο λαϊκός πολιτισμός και οι εμπλουτισμένες ψηφιακές διδασκαλίες: Σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά σενάρια με τη χρήση Τ.Π.Ε.	117	ΚΑΠΑΝΙΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	379
Ο Πολιτιστικός Τουρισμός ως στρατηγικός μοχλός αειφόρου ανάπτυξης και έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης.	74	ΤΖΕΦΕΡΑΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ	118
Ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογικών δυνατοτήτων στη διαμόρφωση μιας Άμεσης Επένδυσης Πολιτισμού	77	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	125
Οι Νέες Τεχνολογίες στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης	114	ΜΕΛΙΔΗ ΕΛΕΝΑ	358
Οι νέοι επαγγελματίες του πολιτισμού στην ψηφιακή εποχή: Ο ρόλος του διαχειριστή του ψηφιακού πολιτισμικού αποθέματος.	105	ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	297
Οι τεχνολογικές εξελίξεις ως εργαλείο για την βελτίωση της εμπειρίας του επισκέπτη στους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς	120	ΠΛΑΤΣΑ ΑΡΓΥΡΗ	404
Οι ΤΠΕ και η ψηφιοποίηση στην υπηρεσία των Μουσείων Τέχνης.	82	ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ ΝΙΚΗ	149
Οι χρωστικές της Βυζαντινής Αγιογραφίας όπως τις περιγράφει ο Διονύσιος από τον Φουρνά και τα προβλήματα ταύτισης τους.	137	ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΘΩΜΑΣ	532
Οι ψηφιακές πολιτιστικές συλλογές των Γενικών Αρχείων του Κράτους	139	ΠΡΑΣΣΑ ΑΝΝΙΤΑ	550
Οι Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η περίπτωση των Βυζαντινών Εκκλησιών του Τροόδου	135	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	517
Παρουσιάζοντας μια Αρχαιολογική εργασία: η συνεισφορά της Κινούμενης Εικόνας	86	ΤΑΝΤΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	177
Πλατφόρμα ηλεκπαίδευσης Mytheum: Ο πολιτισμός στο πλαίσιο του user-generated content	125	ΝΤΑΤΣΙΟΥΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	436
Πληθοπορισμός στις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες	115	ΑΒΡΑΜΙΔΟΥ ΡΑΛΛΟΥ	366
Πολιτισμικό παρελθόν και τεχνολογία του μέλλοντος: ανοίγοντας διαύλους επικοινωνίας. Εφαρμογές στην έρευνα και την εκπαίδευση.	134	ΚΟΥΡΑΚΗΣ ΟΡΕΣΤΗΣ	499
Προτάσεις για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς : Δίκτυο Μουσείων στην Ηλεία και τρόποι ηλεκτρονικής τεκμηρίωσής της	85	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	164
Πρόταση καταγραφής, μελέτης, ψηφιοποίησης και ανάδειξης της εκκλησιαστικής αργυροχρυσοχοΐας της Θεσσαλίας	143	ΣΔΡΟΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	587

Σχεδιασμός εφαρμογής άντλησης πληροφοριών από σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς	116	ΡΑΠΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	371
Σχεδιασμός και εξέλιξη του SmArt Project της Θεσσαλονίκης για την προώθηση της τέχνης και του πολιτισμού.	81	ΨΩΜΑΔΑΚΗ ΟΦΗΛΙΑ	140
Σχεδιασμός ψηφιακών εφαρμογών για το Βυζαντινό μουσείο Αργολίδας	101	ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	267
Τα ηλεκτρονικά παιχνίδια ως ερμηνευτικά εργαλεία κατασκευής ψηφιακών πολιτιστικών περιβαλλόντων	90	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ	199
Τα Ψηφιακά Μέσα στην Υπηρεσία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η περίπτωση των Γλυπτών του Παρθενώνα	87	ΔΙΑΚΟΥΜΗ ΕΥΡΥΚΛΕΙΑ	181
Ταξίδι στον ελληνικό πολιτισμό. Ιστορικά μνημεία στον χώρο και στον χρόνο· μεθοδολογία ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση ενηλίκων μεταναστών	111	ΜΠΟΚΟΛΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	338
Τρισδιάστατη μοντελοποίηση μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς: Μια προσέγγιση γεωμετρικής τεκμηρίωσης προσφορότερη των συμβατικών;	131	ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	475
Χαρτογράφηση των αρχαιολογικών χώρων της Π.Ε. Λάρισας (Προϊστορική έως Ρωμαϊκή Περίοδος)	112	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΤΟΥΛΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ	349
Ψηφιακές αναπαραστάσεις της αρχιτεκτονικής του παρελθόντος: πλεονεκτήματα και ζητήματα προς διερεύνηση	103	ΔΗΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	285
Ψηφιακές εφαρμογές διαχείρισης πολιτισμικού περιεχομένου στα αναστηλωτικά έργα της Ακρόπολης	136	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	526
Ψηφιακή Απεικόνιση Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς μέσω Χρήσης UAV: Εφαρμογή Μελέτης Περίπτωσης.	72	ΦΑΡΑΣΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	99
Ψηφιακή Πλατφόρμα Εμβύθυνσης Immersive Cultural Digital Environments: Knossos iGuide	148	ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ	603
Ψηφιοποιήσεις και Ορφανά Έργα-Ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας	123	ΣΙΝΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ	429
Ψηφιοποίηση ανασκαφικών δεδομένων στο Δίον Πιερίας: Εφαρμογές για την αρχαιολογική τεκμηρίωση	92	ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	208
Ψηφιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς και τουρισμός	138	ΒΑΓΙΟΝΗΣ ΝΙΚΟΣ	543
Ψηφιοποίηση των Δημοτικών Συλλογών Έργων Τέχνης του Δήμου Βόλου Δημοτική Συλλογή Μουσείο Αλ.Κ.Δάμτσα Μνημειακά και Υπαίθρια Εικαστικά Έργα	144	ΚΑΤΟΥΝΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	590
Ψηφιοποιώντας "ξεχασμένους" πολιτιστικούς θησαυρούς	102	ΚΑΜΑΡΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ	275

Όλα ήταν μαγικά στο πρώτο στην ιστορία «Πανελλήνιο Συνέδριο Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς - 2015» ("Pan-Hellenic Conference on Digital Cultural Heritage - 2015"), που διοργανώθηκε στο Βόλο από το ΑΕΙ Πειραιά Τ.Τ., το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και τον Δευτεροβάθμιο Εθελοντικό Φορέα Πολιτισμού και Επιστημών Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ», από 24-26 Σεπτεμβρίου 2015, αφού εκατοντάδες, υψηλής εξειδίκευσης Έλληνες και Κύπριοι επιστήμονες, απ' όλο τον κόσμο, που ασχολούνται με την Ψηφιοποίηση της Πολιτιστικής μας Κληρονομιάς, συναντήθηκαν για να μοιραστούν ένα κοινό όραμα, που δεν είναι άλλο από τη διάσωση του Πολιτισμού του Ανθρώπου και ιδιαίτερα του Ελληνικού Πολιτισμού, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και της ψηφιοποίησης.

Έναν θεσμό που καθιερώνουν από φέτος (έτος 2015) οι παραπάνω τρεις (3) Φορείς για την Ελλάδα και θα τον διοργανώνουν κάθε δύο χρόνια, σε συνεργασία, κάθε φορά, με τα μεγαλύτερα Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα, εντός και εκτός Ελλάδος, θα αφορά τον απανταχού Ελληνισμό και θα αποτελεί τη μεγάλη συνάντηση Ελλήνων και Κύπριων επιστημόνων απ' όλο τον κόσμο, με την Παγκόσμια Κοινότητα, με επίκεντρο την Πολιτιστική Κληρονομιά του Ανθρώπου και ιδιαίτερα τον Ελληνικό Πολιτισμό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Συνέδριο συμμετείχαν εκατοντάδες σημαντικότεροι Φορείς από την Ελλάδα, την Κύπρο και το εξωτερικό, που ανταποκρίθηκαν αμέσως στο κάλεσμα των διοργανωτών του θεσμού των Συνέδριων Ψηφιοποίησης για την Ελλάδα (Δίκτυο «ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ», ΤΕΠΑΚ και ΑΕΙ Πειραιά Τ.Τ.) και εμπλέκονται με οποιονδήποτε τρόπο στην Ψηφιοποίηση, ενώ οι επιστήμονες που εργάστηκαν σκληρά και συνέγραψαν τις 80 εργασίες που παρουσιάστηκαν στο Συνέδριο, ανέρχονται σε διακόσιους (200).

Το επόμενο ραντεβού της Επιστήμης με τον Πολιτισμό, το έτος 2017, μέσα από τα Συνέδρια Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς - EuroMed.

www.euromed2015.eu, www.euromed2017.eu

info@euromed2015.eu

ISBN: 978-960-93-8600-5